

MAGYARI

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók Köre
HUNGARIA BUDAPEST
VII., Erzsébet-körút 9—11.

Igazgató és felelős szerkesztő:
dr. Paál Árpád

Leptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.
Nrul de inscriere in Reg. Publ. periodice — Tri-
bunalul B'hor, sectia III. Nr. ord. 11/11 Iunie 1938

Főmunkatárs: **dr. Gyárfás Elemér**

A cseh kormány harmadik terve a nemzeti- ségi kérdés megoldására

Prága háromhónapos „Treuga Dei”-t akar a nemzetiségek-
kel. — Benes kihallgatáson fogadta Runciman lordot

Prágából jelentik: Az új prágai, harmadik
terv alapja az úgynevezett körzeti önkormány-
zaton nyugvó alkotmány lenne. A körzeti al-
kotmány tervezetét a cseh kormány nem akarja
végleges javaslatnak tekinteni, hanem csak
azt szeretné keresztül vinni, hogy az alkotmányt
elvi alapul elfogadtassa a nemzetiségi csoport-
okkal. A körzetek földrajzi beosztását és a
további részleteket csak a későbbi tárgyalások
során rendeznék. Benes és a kormány min-
denek előtt biztosítani akarja a tárgyalások
nyugodt légkörét és ezért azt javasolja a
szudéta-németeknek és a többi népcsoportnak,
hogy kössenek három hónapi Treuga Dei. Ne-
hogy azonban a népcsoportok ebben a kérdés
megoldásának halogatását lássák, Benes és a
kormány vállalkozik az azonnal végrehajtandó
program megvalósítására ez idő alatt. Ez a
„sofort”-program hét pontból áll és biztosítani
akarja mindazoknak az ígéreteknek a teljesíté-
sét, amelyeket a kormány a múltban tett a
nemzetiségeknek.

Prágából jelentik: Lord Runciman titkársága
hétfőn este jelentést adott ki a vasárnapi
és hétfői megbeszélésekről. Felemlíti a jelen-
tést, hogy Runciman vasárnap a rotenhausi kas-
télyban tanácskozott Henleinrel, aki Frank és

Kundt képviselők kíséretében jelent meg. A
megbeszélés egy óra hosszat tartott. Az angol
küldöttség tagjai hétfőn délután a képviselő-
ház hatos bizottságával tárgyalt. Este 6 órakor
Benes fogadta kihallgatáson Runcimant.

A Reuter szerint lehetséges, hogy Benes
elnök a közeli napokban kiáltványt bocsát ki.

Prágában ugyanis úgy látják, hogy a
súlyos helyzet és a szükségessé vált
határozatok hordereje meghaladja a
kormány teherbíró képességét és ma-
gának Benesnek tekintélyére van szükség,
ha a cseh közvéleményt irányítani
akarják.

Az Ewening Standard szerint Benes kedden
Kundt szudéta-német képviselőt fogadja.

Prágából jelentik: Cerny belügyminiszter
beszámolt Hodzsa miniszterelnöknek a leg-
újabb összehívásokról, amelyek közül legsúlyo-
sabb a karlsbadi volt, ahol hat német megse-
besült. Hodzsa miniszterelnök behatárolta meg-
vitatta Cerny-vel a közrend fenntartására te-
endő intézkedéseket. A tanácskozás után a bel-
ügyminiszter ellenőrző körútra a szudéta-né-
met vidékre utazott.

Döntő fontosságú megbeszélések az angol minisz- terelnökségen és külügyminisztériumban

Londonból jelentik: Az egész angol köz-
vélemény feszült érdeklődéssel kísérte azokat
a megbeszéléseket, amelyek a hétfői nap folya-
mán a miniszterelnökségen és a külügyi hiva-
tásban lefolytak. A Downing-Streeten és kör-
nyékén egész nap nagy tömegek várakoztak.
Délelőtt Halifax külügyminiszter Wansittart
jelenlétében fogadta Henderson berlini angol
nagykövetet, aki a németországi hangulatról
tett jelentést a külügyminiszternek. Délután
Masaryk londoni cseh követ jelent meg a kül-
ügyminiszternél, akivel 15 percig tanácskozott.
Később Simon kincstári kancellár, helyettes
miniszterelnök érkezett a külügyi hivatalba és
tanácskozott Halifax külügyminiszterrel, Wan-
sittarttal és Hendersonnal. Ebbe a tanácskozás-
ba a külügyi hivatal két magasrangú tisztvisel-
őjét is bevonták.

Henderson bevárja az angol kormány
keddre kitűzött tanácskozását és csak azután
utazik vissza Berlinbe. A keddi miniszteri ta-
nácskozáson az angol kormány husz tagja vesz
részt. A várható döntések tekintetében Lon-
donban különböző hírek vannak forgalomban.
A Press Association jólétesült helyen szerzett

információja szerint az angol kormány a cseh
kérdésben ezúttal sem megy túl Chamberlain
márciusi nyilatkozatán és Simon lamarki kije-
lentésén. Valószínű azonban, hogy a minisz-
teri tanácskozás eredményeként az angol kor-
mány a németekhez és a csehekhez is nyoma-
tékos felhívást intéz, hogy használják fel Run-
ciman jószolgálatait. Egyes londoni lapok vi-
szont azt állítják, hogy a miniszteri tanácsko-
zás határozottan körvonalozza Anglia állás-
pontját a cseh kérdésben, főként azt, mit ten-
ne Anglia, ha Csehszlovákia miatt háború tör-
ne ki. A radikális Star szerint a világháborút
is el lehetett volna kerülni, ha Anglia világó-
san megjelölte volna álláspontját. A nyit be-
széd most is enyhítené a feszültséget.

(Tudósításunk folytatása a „Legújabb” rovatban)

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése
szerint a várható időjárás: Nyugaton és északon
újabb többfelé eső a hőmérséklet lényegesen nem
változik

Gyermeklancfű

(S. I.) — A németországi egyetemi diák-
ság folyóirata, a „Die Bewegung” körkérdéssel
fordult olvasóihoz. A doktorandusokat s álta-
lában az utolsó szemeszterek hallgatóit kér-
dezte meg, hogy milyen pályára készülődnek.
A válaszok nyolcvan százaléka az volt, hogy:
ipari pályára.

„Sok deák — írja a lap — 4, 5, 6 vagy 7
évvél ezelőtt azzal fogott neki az egyetemi ta-
nulmányoknak, hogy tanár lesz. Nagyon so-
kan ezek közül, most könnyű szívvel meg-
változtatják ezt az elhatározásukat, mert a
nagy ipari virágzás, mely évek óta tart, termé-
keny és hasznos ígérő tevékenységi területet
nyit meg az előtt, aki arra lép...”

Németország ipara valóban példátlan fej-
lődésbe lendült. Csak kézbe kell venni a
Frankfurter Zeitung-ot, a nagyipar lapját: min-
den számban 3—4 lepedőnyi oldalon keresztül
egyebet sem olvas az ember, mint hirdetések
és felhívásokat, melyekben gépészmérnököket,
vegyészeket és egyéb szakembereket keresnek
a gyárak azonnali belépésre, magas fizetések
mellett.

Hol vannak azonban a hirdetések, melyek
az erdélyi magyar ifjúságot hívják az ipari
termelésbe? Hol vannak a gyárak, melyek
súlyt helyeznének az ő munkájukra; a gyár-
igazgatók, kik nem tudják már tovább nézni
önemészlő tespedésüket? S mert nincsenek se-
hol: mi jöjön prédikáljuk szüntelenül ifjusá-
gunknak, hogy ne szaladjon örökké lateiner
ábrándok után, hanem ugorjon be a gazdasági
élet sodrába és ússzon, ahogy tud?

Ha nem küzdünk és nem mozgunk azért,
hogy átbújjunk vagy áttörjünk a drótsövényen,
mely a saját magunk gazdasági életét saját
ifjúságunk, saját magunk eltőt elzárja, nem
nagyon illik bőles tanácsokat osztogatni fiaink-
nak és leányainknak.

De van-e valami, amit tehetünk ezért a
legkisebb siker reményében?

Lehet, hogy kissé már mániakusok va-
gyunk, de mindig csak ugyanazt mondjuk:
soha annyit e cél érdekében nem tehetnénk és
annyira eredményesen, mint épen ma, a kút
fenekéről, ahol vagyunk. Könnyebb az üres
telken házat építeni, mint ott, hol régi épüle-
tek elrendezésével kell előbb bajlódni.

Az a terület pedig, ahol gazdasági szer-
veinknek kellene állaniok, ma tiszta üres. Csak
hozzá kell fogni az építkezéshez. Egészen alól-
ról, az alapoknál kell kezdeni.

Az erdélyi zsidóság magyar nyelvű lapjá-
ban, az Uj Kelet-ben a főszerkesztőnek, Marton
Ernőnek cikksorozata foglalkozik a zsidóság
jövendő boldogulásának gyakorlati kérdéseivel.
„Amikor a szabadkereskedelem helyét ál-
lami vagy szövetkezeti monopólium veszi át,
— olvassuk az első cikkben, — ott egyre ke-
vesebb életlehetőség akad a zsidók számára. Ál-
talanban a gazdasági élet mai fejlődési iránya
nem kedvez a zsidóságnak. Az idő ellenünk
dolgozik. Azok a funkciók, amelyeket a libe-
rális kapitalizmus idején betöltöttünk, lassan-
ként fölöslegessé válnak, vagy mesterségesen
fölsőlegessé teszik őket. Egyre rövidebb lesz az
út a termelő és a fogyasztó között és a köz-
vetítő szerepe egyre kisebb térre korlátozódik.

Ez a struktúra-krízis döntő momentum a zsidó ifjuság pályaválasztási dilemmájában és legfőbb parancsá teszi a sürgős átrétegződést...

A társadalomnak ez a szerkezeti válsága valóban megvan. Ebből a válságból azonban mi nagy, döntő hasznokat húzhatunk. Az idő ebben az egyben nem ellentünk, hanem mellettünk dolgozik: az olyan társadalmak mellett, melyek eddig elhanyagolták a gazdasági szempontokat s most módjukban van mindent alólról közösségi, szövetkezeti szellemben felépíteni anélkül, hogy ezzel különösebb kárt tenének magukban más értékes társadalmi rétegek félretolásával.

Nálunk még igen hosszú az út a magyar termelő és a magyar fogyasztó között: ennek a megrövidítése számtalan magyarnak adna biztos kenyeret, anélkül, hogy azt más magyaroktól kellene elvennünk.

A liberális-kapitalizmus intézményeihez nekünk vajmi kevés a közünk. Hatalmi területének szűkülése nem jelenti a mi életterületünk zsugorodását: ezzel szemben szövetkezeti és egyéb gazdasági monopóliumokat nemcsak törvényekkel és kormányrendeletekkel lehet teremteni, hanem — népi fejelemmel is. Meg lehet teremteni olyan néphangulatot, hogy ezt vagy azt a cikket, esetleg a szükségleti cikkek egész sorát közös forrásból — szövetkezettől vagy máshonnan — szerezzük be. Ezt más nemzetiségek már régen művelik s azt a tapasztalatot szerezték, hogy a kisebbségi lelkiállapot minden ilyen mozgalom számára a legjobb talaj.

Mindez lehetséges. Jobb volna erről kevesebbet írni és beszélni, de többet cselekedni az érdekében. Mi tagadás azonban, ördögi körben topogunk. A gazdasági posztokra, ahonnan ezt a mozgalmat el lehetne indítani, nem látják e nagy és szép feladatokat: részint nem akarják, részint nem tudják, vagy pedig nem merik meglátni. Az egyik oldalon könnyedén antiszemizmusról, a másikon fölényesen gyermekded ábrándozásnak minősül az efféle beszéd. A dolgok pedig mennek szépen tovább a maguk posványosodó medrükben, honnan a népi sorvadás miázmái szállnak szerte.

Nem marad egyéb hátra, mint írni. Szavakat szórni a világba, ahogyan a gyermekláncfű bocsátja útjára sok kis szárnyas természet. Hátha valamelyik termő talajra talál?

A kölyök

Írta: Királyi Pál

Öklömnyi kis kölyök lehettem akkor, mindössze három-négyéves talán, amikor a szüleim, mint városi gyereket, kiadtak falura a nagyapámhoz, hogy hegyi színt kapjon az arcom. Nagypám, aki özvegy ember volt, örömmel fogadott, mert életet, derűt vittem az öreg ház falai közé.

— Kiáltás nagyokat, ugrálj, kacagj! — biztatott minduntalan. — Csinálj, amit akarsz a kedved szerint, örülj annak, hogy gyermek vagy.

— Ugyan, apuka — szólt ilyenkor szemrehányóan a nagynénem, aki a háztartást vezette —, ne rontsa el egészen a gyereket, hiszen így is alig bírok vele. Könyörögni kell neki, hogy jöjjön mosakodni, az elébetartott zsebkenőbe fújja ki az orrát, az asztalnál ne kaparja a villával a tányért, hagyja magát öltöztetni s ne hajkurássza a kerítésben a tyúkokat. Száz ördög lakik benne s apuka még lovat ad alá.

Szegény, jó nagyapám szívből kacagott csínytevéseimen és nem dorgált meg soha semmiért.

Egyik vasárnap történt.

A reggelinél ültünk, közben én feldöntöttem a csészét s amikor a nagynénem a kezemre ütött, sírva fakadtam.

— Menek haza! — kiáltottam azután. — Engem ne üssenek. Menek haza!...

A nagyapám mosolyogva intett a nagynénémnek, aki felkelt, az almáriumhoz lépett s a holmiaim egy részéből kis balyut csomagolt össze s azt nagykomolyan a kezembe

A nagyváradai Borbély- és Fodrász-Szindikátus hozzászól a vasárnapi nyitás kérdéséhez

Közérdek-e a vasárnapi nyitás, vagy nem?

Nagyvárad. Saját tud. A Magyar Lapok aug. 27-i, szombati számában hosszabb cikk jelent meg „A vasárnapi munkaszünet és a borbélyok harca” címen, amelyben világosan kifejtettük a vasárnapi munkaszünet isteni, természetjogi alapjait. A vasárnapi munkaszünet kérdése ma még heves vita tárgya a borbélyok körében. Valószínűleg törvényes intézkedés sem történik addig, amíg a helyes középút gyakorlatilag ki nem alakul.

A kérdés megoldását, amint már hangoztattuk is, Isten második parancsában kell keresni. A vasárnapi munkaszünet parancsa alól általánosan csak a köző, a köz halaszthatatlan érdeke ment fel. Amikor tehát a vasárnapi munkaszüneten általános, törvényes kivételszerű rést akar valaki ütni, akkor a közérdeknek biztosnak és valódnak kell lenni.

Eppen a vasárnapi nyitás mellett és ellene felhozott érveknek kell a helyes középútra terelnie a kérdést. Ne feledjük el, nagyon fontos törvény újabb megbontásáról van szó. Ugy is eleget sértik törvényesen és törvénytelenül. Minden jóakarottnak és igazi felebarátinak szeretnek össze kell tehát fogni, hogy ok nélkül ne fágítsanak a vasárnapi munkaszünet kérdésén.

A „Magyar Lapok” hasábjain eddig meg-

jelent ilyen természetű közleményeihez a Borbély és Fodrász Szindikátus vezetősége a következő hozzászólással csatlakozik:

A borbély és fodrászparosok szindikátusának vezetőségétől

Kérjük a „Magyar Lapok” szerkesztőségét, hogy szíveskedjenek helyet adni alábbi nyilatkozatunknak. Mindenkinek joga van magát védeni s nem lehet egyoldalul pálcát törni senki fölé. A borbélymesterek szindikátusának népes gyűlésén egy szó sem hangzott el az új vasárnapi munkaszüneti törvény ellen, mikor annak rendelkezéseit ismertették. A vezetőséget bizták meg az ügy további vitelével. Tagjainkat a törvény értelmében értesítettük és 180 borbély, valamint fodrászmester közül csak 8 nem tartotta üzentét nyitva vasárnap. A szindikátus elhatározta, hogy ragaszkodik az új törvény intézkedéseivel. Annak a beadványnak elkészítése, amelyet a szindikátus vezetősége Schwartzt alelnök és Gyurtsik pénztáros aláírásával a borbély és fodrászmunkások szakszervezetéhez intézett, a szindikátus beleegyezésével történt s midőn a vezetőség a beadvány megfogalmazására az említett ket kérte fel, csupán Hendel Sándor főtitkár hiányzott. Nem felel meg a valóságnak az, hogy szombat este 11 óráig dolgoztattak a mesterek 9 óra helyett, mert részünkről ugyanugy ellenőriztük az üzleteket, mint vasárnap délelőtt a 12 órai zárást. Az állítólagos 84 helybeli fodrászmester, csak félrevezetés révén írta alá az új vasárnapi munkaszünetre vonatkozó törvény elleni ívet, s belátva tévedését, most már azok többsége is ragaszkodik a vasárnapi nyitvatartáshoz.

Utólag a szindikátus ívét aláírták a panaszkodtak, hogy a munkások becsapták őket, mikor a másik ívet aláírták. A vasárnapi munkaszünet; a multban tönkretette iparunkat, mert a közönség vasárnap is kiszolgáltatta magát, de ebből a 180 borbélymesternek semmi haszna nem volt. Türelmetes az, hogy a panaszos fodrászmunkások is a vasárnapi munkaszünetet használták fel, hogy kora reggeltől késő estig üzletet kívü dolgozzanak az üzletek kárára.

Maradunk köszönettel a borbély, fodrász és manikűr szindikátus vezetőségének nevében. P. H. Zeigován János elnök.

Legújabb könyvek:

Tóth Tihomér: Üdvözlégység Oltáriszentség . . . 223 lejt
Gerely Jolán: Ha tudnád . . . . . 90 „
Schmidt: A megváltás szolgál . . . . . 162 „
Poppe: Eucharisztikus nevelés módszerei 44 „

nyomta.

— Itt a holmid, eredj! — mondta.

Egy pillanatra dermedten álltam, azután dacosan felvettem a fejem.

— Menek is! — kiáltottam s a csomaggal kivonultam az ajtón.

Csak az utcai kapuig juttam. Onnan visszafordultam s újra bekerültem a szobába.

— Nagyon sötét van . . . — mondtam megszeppent, sírástól fátyolos hangon.

Künn pedig ragyogóan sütött a forró júliusi nap.

Nagyapám úgy nevetett, hogy a könnyei is csurogtak.

Amikor megnyugodtam, a nagynéném megmosdatott finom szagos szappannal, megfésült és szép fehér ruhát adott rám, majd kegyelemben elbocsátott:

— Eridj Isten hírével játszani, ebédig ne is lássalak. A ruhádra azonban úgy vigyázz, mint a szemed fényére. Ha bepiszkítod, ne is jöjj haza, menj világgá.

Déli harangozáskor állítottam haza. A nagynéném, aki a nagy fakaréktűzhely körül foglalatokodott a cseléddel, összecsapta a kezét:

— Jesszusom! Hogy fest ez a gyerek? Hiszen csupa piszok és sár a keze, arca, meg a ruhája. Hof maszatoltad be magad, te kötözni-való?

— Segítettem Király Bikáéknál falat tapasztani — mondtam büszkén.

Rövidesen világgosszág derült az ügyre. Szépen kivallottam sorra-rendre, hogy a szomszéd gazdag parasztnál, Király Bikáéknál jártam, ahol a ház falat tapasztották trágyával kevert nedves agyaggal s én beálltam a munkálkodók közé. Felgyűrtem a ruhám vízját, azután szív-

vel-lélekkel tapasztottam a sarat.

A nagynéném úgy szidott, mint a bokrot:

— Hát nem a lelkedre kötöttem, hogy vigyázz a ruhádra? Na, megállj csak, te kis gyalázatos! Így maradsz, amíg apuka hazajön, hadd lássa, mit műveltél. Mars be a kamrába!

Megfogta a kezem és belódított a cseléd szűk és sötét kamrájába s rázárta az ajtót.

Álltam bent a sötétben némán, szólanul. De csak egy pillanatra. Aztán torkom szakadtából ordítani kezdtem:

— Engedjenek ki! Engedjenek ki!...

Ugy üvöltöttem hosszú percekig, talán negyedórán át egyfolytában, mintha a bőrömet nyúzták volna. S közben ököllel ütöttem, döngöttem, lábball rugdostam az ajtót. De odakint senki sem törődött velem. A cseléd, ha meg is szánt, a nagynéném előtt nem mert mutatni.

Azután egyszerre elcsendesedtem. A bezárt kamrából semmi nesz nem hallatszott ki, mintha elpárologtam, vagy elájultam volna.

Ebédidőre hazaérkezett a nagyapám a Tigris-vendéglőből, ahol barátaiával sörözött. A nagynéném fogadta:

— Na, jöjjön, apuka — mondta, elégtétellel a hangjában —, nézze mit csinált megint ez a rossz kölyök. Ide zártam, hogy úgy lássa, ahogy hazakerült.

Azzal kinyitotta a kamraajtót.

És majd leült a meglepetéstől.

Ott álltam én az ajtóban hófehéren, tisztán, megmosakodva és mosolyogva. A ruhámon nyoma sem volt semmiféle sárpecsétnek.

A cseléd mosdótálcájában — hiszen volt időm elég — megmosakodtam s a ruhámat is kimostam.

Igy mesélte el ezt a történetet nekem boldogult jó nagyapám gimnázista koromban.

Meghalt Karinthy Frigyes

Siófokról jelentik: Karinthy Frigyes, a híres magyar író, hétfőn délután agyvérzés következtében, hirtelen meghalt.

Karinthy Frigyes a modern magyar irodalom egyik legérdekesebb, de legsokrétűbb egyénisége volt. 1888-ban született Budapesten. Már egyetemi hallgató korában irodalommal kezdett foglalkozni, majd rövidesen a *Nyugat* munkatársa lett. Pompás irodalmi karikatúráival tűnt fel, a *Nyugat* körében, alig 20 esztendőskorában s ez az indulás voltaképpen egész pályájára nézve elhatározó jelentőségű volt. A nagyközönség, mint humoristát tartotta számon s ez sokszor komoly természetű irodalmi munkáinak sikerét is befolyásolta. Karinthy tulajdonképpen tanári pályára készült, de az írás és az újságírás szenvedélye már az egyetemi esztendőök alatt elhódította a katedrától s egész életét az irodalomnak szentelte. Apró humoreszkjei, amelyeket *Igy írtok ti* című kötetében gyűjtött először össze, megalapozták hírnevét és ettől kezdve az újabbkori magyar irodalom legtermékenyebb humoristája lett. Kortársainak modorosságait, jellegzetes ferdeségeit, írásmódját gúnyolta, végtelenül finom, szellemes formában. Humoros tárcáiban, egyfelvonásos vígjátékaiban az egyén és a társadalom, a szokások és a társadalmi érintkezés félszégeit parodizálta, felvillantva azokat a ferdeségeket, amiket legfeljebb embertársainkon vesztünk észre, de önmagunkon soha. Iskolát teremtett humoros írásaival, amelyeket azonban csak utánozni tudtak gyengébb követői, tovább fejleszteni nem.

Humoreszkjein kívül mélyértelmű költeményeket és a metafizika határain mozgó regényeket és színdarabokat is írt. Komoly természetű prózai írásait, filozófiai mélységekben járó gondolatok jellemzik. Lendületes stílusa, írásmódja teljesen egyéni és magával ragadó dinamikája utánozhatatlan. Rendkívül érdekes a *Holnap reggel* című drámája, amely azonban inkább könyv, mint színpadi sikert jelentett számára. A *Földnélküli János* című színdarabjával sokkal nagyobb színpadi sikerei voltak. Regényei, illetve komoly természetű írásai közül rendkívül érdekes mű, az *Utazás Faramidába és a Capillaria*, amelyekbe írói fantázia teljes gazdagságában bontakozik ki. Költeményeit előbb a régen megszünt Modern könyvtár adta ki, majd *Nem mondhatom el senkinek, elmondom hát mindenkinek* címen jelentek meg kötetbe gyűjtve.

Mint műfordító is, rendkívül termékeny volt és sok regényt ültetett át magyar nyelvre. Legjelentősebb alkotása ezen a téren Swift *Guliver-jének* teljes, új magyar fordítása.

Karinthy Frigyes halála váratlan csapást jelent a modern magyar irodalomra. Röviddel Kosztolányi Dezso halála után — akivel annakidején együtt indult el irodalmi pályájára s akihez legendáshírű jóbarátság fűzte, — most őt veszítette el a magyar irodalom.

Mint ismeretes, Karinthy másfél évvel ezelőtt agyműtéten esett át és *Olivecrona*, a híres stockholmi sebészprofesszor agydaganatot távolított el koponyájából. A veszélyes műtét után, amely egyébként teljes sikerrel járt, Karinthy stockholmi élményeit *Utazás a koponyám körül* című regényében meg is írta.

Karinthyék az idei nyarat Siófokon töltötték s ő látszólag frissen, egészségesnek érezte magát. Halálát hétfőn délután hirtelen agyvérzés okozta. Feleségén és két fián kívül nővére, Erdélyiné Karinthy Ada festőművész és az egész magyar irodalmi világ gyászolja.

A legújabb szentírás kiadás

OSZÖVETSÉG, I-III. kötet Vázonkötésben
1080 lel.

UJSZÖVETSÉG I-II. kötet Vázonkötésben
360 lel.

A németországi katolikus püspökök pásztorlevelet adtak ki a fuldai konferenciáról

Initzer biboros tiltakozik a rágalmozások ellen

Prágából jelentik: Innitzer biboros, bécsi hercegérsek a Prágában megjelenő katolikus irányu *Deutsche Presse* című lapnak nyilatkozatot küldött, amelyben kijelenti, hogy angol lapoknál kénytelen volt tiltakozni a különböző rágalmozások miatt. Innitzer biboros ebben a tiltakozásában különösképpen azt emeli ki, hogy nincsen szó „Róma-mentes” katolikus egyház alapításáról a volt Ausztriában s hogy minden ilyen hír merő kitalálás.

A német püspökök a diákok párbajozása ellen

Berlinből jelentik: A németországi püspöki hivatalok az alábbi közleményt juttatták el a lelkeskedő papság valamennyi tagjához:

„Mint hogy a nemzeti szocialista német diákszövetség és annak bajtársi egyesületei egy olyan úgynevezett „becsületügyi” szabályzatot” vezettek be, amely a tagok számára kötelezőleg írja elő, hogy adott esetben párbajozzanak, a fuldai püspöki konferencia több beadványban mutatott rá, hogy katolikusok számára lehetetlen, hogy e rendelkezéseknek alávetessék magukat. Eppen ezért mindennemű kényszer, ami a Nemzeti Szocialista Diákszövetségbe való belépésre vonatkozik, a lelkiismereti szabadság megsértése volna.”

A birodalmi tudomány-, nevelés- és népművelésügyi miniszter ezekre a beadványokra a következő választ küldte:

„Berlin W 8, 1938 június 16.

A fuldai püspöki konferenciák elnökének, Bertram biboros Óeminenciájának, Breslau.

Az 1938 március 28-án kelt levelükre vonatkozóan közlöm, hogy a nemzeti szocialista német diákszövetség és vele együtt annak bajtársi egyesületei a pártnak egyik tagozata. A párt és annak tagozatai, mint ismeretes, az önkéntesség alapelvén épülnek fel.

Eppen ezért egyetlen diák sincs kényszerítve, hogy a nemzeti szocialista diákszövetség valamelyik bajtársi egyesületébe lépjen. Azok a diákok, akik önkéntesen csatlakoztak egy ilyen bajtársi egyesülethez, most azonban a bajtársi egyesület becsületügyi szabályzatának nem akarják alávetni magukat, minden további nélkül kiléphetnek abból. A bajtársi egyesületbe való belépésre, vagy az abban való megmaradásra semminemű erkölcsi kényszer nem gyakoroltatik.

Ennek folytán szó sem lehet arról, hogy azok a diákok, akik hitbéli vagy lelkiismereti okoknál fogva nem tudják elhatározni, hogy egy bajtársi egyesület tagjai legyenek, emiatt bármilyen hátrányt szenvedjenek.

Az államtitkár nevében: Kunisch sk.”

A fuldai pásztorlevél

Berlinből jelentik: A németországi katolikus püspökök a napokban tartották meg Fuldában konferenciájukat. A konferenciáról pásztorlevelet adtak ki, amelyet 28-án, vasárnap a birodalom minden katolikus templomában felolvastak.

A Havas sajtóiroda a körlevél tartalmát a következőkben továbbította:

A pásztorlevél felsorolja az Egyház és a katolikus vallás ellen irányuló támadásokat. Megállapítja, hogy ezek a támadások hevesebbek, mint bármikor. A támadások célja az — folytatja a pásztorlevél, hogy a katolikus egyházat elnyomják, meggyengítsék és a népet elidegenítsék tőle. Főképpen pedig arra irányulnak, hogy a kereszténységet kiirtsák és olyan vallást vezessenek be, amelynek semmi köze sincs Istenhez és az örökélethez.

A pásztorlevél megkérdézi azután, hogy

vajjon a németországi katolikusok teljes jogú állampolgárok, vagy már nem. Foglalkozik a pásztorlevél *Sproll* rottenburgi püspök esetével és tiltakozik az ellene irányuló hajsza ellen. Felemeli a szavát a Szentatya személye ellen irányuló támadások miatt is és kijelenti, hogy a német püspökök változatlan kitartással állanak az értük szenvedő Szentatya mellett. A pásztorlevél felel azokra a vádaskodásokra, amelyek a német katolikus püspökök nemzeti érzését vonták kétségbe. Hivatkozik azokra a tényekre, amelyek éppen a német katolikusok hazafiságát bizonyítják. Nem engedhető meg azonban — folytatja, — hogy ilyen címen hitelvi kérdésekhez nyuljanak. Tiltakoznak az ellen, hogy saját hazájukban csak megtűrt elemek legyenek.

A pásztorlevél azzal zárul, hogy az üldözések abbahagyását kéri.

Horthy Miklós kormányzó a német hadirokkantak között.

Vannak az életben furcsa dolgok...

*

Történnék az életben néha egészen furcsa dolgok. Mintha a tréfás véletlen szinte készakarva perdítene össze embereket egy-egy kedves humoreszkre.

Tegnap ilyesmi történt velem is. Nem nagy dolog, de annál jellemzőbb. Erdemes elmondani...

Ott kezdődik a dolog, hogy a város másik végén levő lakásomról villamoson igyekeztem a szerkesztőség felé. Amint a hullámzó döcögése miatt közkedve a városi villamos hangos csöngetéssel csörömpölt a régi bástyafal mellett, arra lettem figyelmes, hogy egy összes szakállú bácsi kézzel-lábbal értekezik a kalauzzal. Nehezen tudta megértetni magát velem s végül sikerült kihámoznom beszélgetésükből, hogy a kereskedő külsejű öreg utas a zsidó liceum után érdeklődik, a kalauz viszont nem nagyon tudja, merre van ez az iskola. Eközben a Nagy Piac-térhez érkeztünk, ahol a kalauz így invitálta az utast:

— Tessék csak itt leszállni, amott a szomszéd utcában van a liceum!

Hát liceumnak valóban van ott liceum, de ez az állami Gojdu-liceum, amitől a zsidó liceum még legalább egy egész kilométer távolságra — városi mértékkel mérve tehát tekintélyes messzeségben — fekszik. Nem állhattam meg, hogy beleszóljak a beszélgetésbe és megszólalt bennem a városi polgár udvariasága a járattal vidéki iránt.

— Ne hallgasson kérem, a kalauzra és ne szálljon le, hanem jöjjön velem, amerre én megyek, abban az utcában van a zsidó liceum, — mondtam útitársamnak.

— Hálásan köszönök, kérem, látszik, úriembernek tetszik lenni, hogy segít rajtam! — nyugodott meg az én összes szakállú útitársam.

Később leszálltunk a villamosról. Ballagtunk egymás mellett a zsidó liceum utcája felé. Az öregúr mind bizalmasabban kezdett fecsegni. Elmondta, hogy beszercei és fiát akarja beírni a zsidó liceumba. Beszélte az időjárásról, politikáról és miegyebekről, amire csak idő jutott. Én természetesen mindezt türelmesen végighallgattam. De hát minek is mondjak elene? Hadd érezze jól magát az a jó vidéki, hogy kibeszélheti magát velem a nagyobb városba való polgárról...

Eközben a tethelyre érkeztünk. Amint az utcasaroknál megálltam, hogy friss ismerősömet végkép eligazítsam, ez hirtelen megtorpanva, a szembe levő cégtáblára meredt. Arca szinte elváltozott, eltűnt róla a barátkozó mosolygás, keze ökölbe szorult és szinte lázas dühösséggel szólt:

— Na, tetszik látni, az ott az a híres „Magyar Lapok”, amelyik kanállal eszi a zsidókat! Pfuj, hogy a fene enne meg!...

Ami ezután következett, az egy jellegzetesen fajti rossz szokás megnyilvánulása volt, melynek nyomán az öregből kibuggyant sarcintés néhány pillanat múlva ércpénz nagyságban üdöskölt az aszfalton.

Meghökkenitem ugyan, de nem csináltam feltűnést. Szeliden megfordítottam útitársamat és megmutattam neki a zsidó liceum épületét.

— Az ott ni a sarkon — szóltam —, odamenjen öregem!

Az összeszakállú öreg hálásan mormogott:

— Nagyon köszönök, igazán hálásan, hogy ilyen szíves úriember. Tessék legalább megmondani a nevét...

En közelhajoltam az öreghez és a cégtábla felé bökkve díszkréten a fülébe mondtam:

— Ennek a Magyar Lapoknak vagyok a szerkesztője!

Es az egész furcsaság most azzal a még furcsább jelenettel fejeződött be, hogy az ismeretlen beszercei öreg hirtelen megfordult, köszönni is elfelejtett és céklavörösre gyúlt arcú sietett el az állatom megjelölt irányban a zsidó liceum felé...

En meg fejeződve fordultam be munkahelyem felé, ahol „kanállal eszik a zsidókat” és sokáig motoszkált a fejemben, hogy vannak néha az életben egészen furcsa dolgok, amiken éppen annyi joggal lehetne nevetni, mint bosszankodni.

Megnyílt a Cooperativa

Biruința

Tisztviselőknek kedvező fizetési feltételek

Nagyvárad, Bulv. Regele Ferdinand 11.

szövetraktára és modern szabósága

Fodor Gábor közismert férfiszabó vezetésével
Dus választék! — Eredeti termelői árak!

Német tudósok könyve egy erdélyi tanulmányútról

*

Csikszereda, augusztus hó.

Eppen egy esztendeje annak, hogy dr. Spek Rudolfnak, a nagyszombati Brukenthal-múzeum tudós igazgatójának ügybuzgó szervező munkássága eredményeképpen, dr. Hassinger Hugó bécsi rektor-professzor vezetése alatt ötvenkét német bécsi, berlini, müncheni, lipseai, prágai, darmstadti, klagenfurti, bonni stb., egyetemi és középiskolai tanár indult tanulmányútra Bécsből, hogy Hainburgon keresztül utazva Magyarországon felkeresse Győr, Budapest, Cegléd, Szolnok — Romániában Nagyvárad, Kolozsvár, Torda, Gyulafehérvár, Szászsebes Nagyszében, Brassó városokat és vidékét, valamint a Székelyföldet. Az Erdélybe érkező előkelő tudósokat a brassói, nagyszombati, segesvári, beszercei szász gimnázium, valamint a csikszeredai katolikus főgimnázium egy-egy tanára kalauzolta.

A székelyföldi kirándulásokat Brassóból rendezték meg Vámszer főgimnáziumi tanár vezetése mellett. Megtekintették Sepsiszentgyörgyöt és vidékét. Csikszentmárton községbe, Nagykásonba Kézdivásárhely és vidékére utaztak ki, ahonnan aztán három hatalmas társaságpocsijukkal visszatértek ismét Brassóba.

A kizárólag tudományos kutatások végzésére alakult társaság, a számos tudományos cikkeken kívül, mely a legelőkelőbb német folyóiratokban jelent meg, szakszerű feldolgozásban, fényképfelvételekkel díszítve, most nyolcvan oldalas — természetesen német nyelvű — beszámolóval adott ki dr. Hassinger Hugó, dr. Hirsch Hans és dr. Karasek Alfréd egyetemi tanárok aláírásával jegyzőkönyv formájában, az erdélyi körútjuk során végzett tudományos munkásságukról és tapasztalataikról. Nem lesz érdektelen, ha kivonatolatosan ismertetjük, hogyan vélekednek rólunk székelyekről, milyen benyomásokat vittek magukkal nyugatra az egyetemes kultúrának fáradhatatlan apostolai. Az itt hangoztatott kijelentésük szerint, a Székelyföld, sajátos fekvésénél néprajzi ritkaságaival eredeti szokásaival, viseletével valóságos szívügyükké vált.

Sepsiszentgyörgyön természetesen a Székely Nemzeti Múzeumot tekintették meg elsősorban. Órákig leköttette őket, — amint írják — az a páratlanul gazdag, ritka és sokoldalú gyűjtemény, múzeális anyag felbecsülhetetlen értékű kézirat és harcászati emlék, mely a székelység másfelé érdekes, fényes történelmi múltján kívül, fejlett kultúrájának olyan fokát mutatja be, mely minden időben becslésére válik a maroknyi székelységnek. Meleg szeretettel emlékeznek meg fogadtatásukról. Különösen dr. Török Andor történelmi tanulmányzámbanemő beszámolóját emelik ki és azt teljes egészében közlik. Sepsiszentgyörgyről Sepsiköröspatakra rándult át a tudós tanárok kis csoportja, ahol gr. Kálnoky Hugo 1420-ban épített kastélyát tekintették meg a házigazda szakszerű magyarázata és pompás vendéglátása mellett. Innen Málnás-füdrőre vitte a tanárokat a három németbirodalmi rendszámot viselő hatalmas társaságpocsói. Itt a tanárok a hazait és andezit sziklából fakadó, vulkánikus eredetű gejzírserű forrásokat tanulmányozták. Mál-

helyem felé, ahol „kanállal eszik a zsidókat” és sokáig motoszkált a fejemben, hogy vannak néha az életben egészen furcsa dolgok, amiken éppen annyi joggal lehetne nevetni, mint bosszankodni.

S nem tudtam, hogy a kettő közül melyiket válasszam...

(—ad—)

nás-füdrőről egyenesen Csikszentmárton községbe, Csík megye területére jött át a társaság.

Csikszentmártonban, dr. Nagy Jenő kúriájában, megsejlelték a nagy értékű művészettörténeti, néprajzi, régészeti, fegyver- és kéziratgyűjteményt, valamint képtárt és csodálkozásuknak adtak kifejezést azok fölött. Hálás szavakkal emlékszik meg a beszámoló dr. Nagy Jenőnek arról a nemes és előkelő gesztusáról, hogy nekik ajánlotta Wieland egy nála őrzött eredeti kézirata emlékképpen a székelyföldi útjukra. Alig talál szavakat a beszámoló arról az igazán páratlan székely vendégszeretetről, melyet dr. Nagy Jenő ügyvéd, földbirtokos és felesége tanúsítottak velük szemben, kúriájuk szép kertjében felszolgált közös ebéd alkalmával, amikor felszolgálták a nagyszerű székely szómesbe öltözött székely leányok a „kürtöskalács”-ot és egyéb székely különlegességeket.

Csikszentmártonból Nagykásonba utaztak az előkelő külföldi vendégek. Itt alapos tanulmány tárgyává tették az 1670-ben épült templom ősrégi kincseit. Nagyon megnyerte tetszésüket a temetőben látott, több méter magas tölgyfa síremlékes kereszt, mint hajdanán a székely kopjafák, sűrűn és égreemelkedően mutatják, hogy a földi elmúlás után, onnan felülről várják a székelyek, katolikus hitük szerint, a feltámadást...

Nagykásonból Kézdivásárhelyre mentek át a külföldi tudósok, ahol dr. Török Andor és dr. Keresztes Károly, a Nemzeti Múzeum elnöke és alelnöke fogadta őket és vendégelte meg igazi magyaros szeretettel és szíveséggel. Kézdivásárhely megtekintése után Gelence községbe autóztak ki, ahol megtekintették a 13. századból származó katolikus templomot és annak felbecsülhetetlen műértékét képviselő falfestményeit. Innen visszatértek Brassóba ahonnan Roznyó, Törösvár, Segesvár, Felek megtekintése után, gazdag tanulmányi anyaggal tértek vissza hazájukba.

Nem volnánk őszinték, ha le nem szögeznők, hogy jól esik nekünk székelyeknek rokonszenves, őszinte elismerésük és érdeklődésük. A hetvenmillió Németbirodalom előkelő tudósainak cikkei, ismertetései írásai révén tudomást szerzett az egész világ arról, hogy itt, a Keleti Kárpátok aljában, másfélszáz év óta él hatszáz ezer székely, melynek kultúrája felveszi a versenyt bármely nyugati állam kultúrájával... Ez a maroknyi nép él, dolgozik, fejlődik és megmaradását nyelvéhez, fájához, vallásához, szokásaihoz való töretlen ragaszkodása biztosítja!

Albert István.

Figyelem!

Mélyen leszállított áron kaphatók
dr. Karácsonyi János püspök
összes művei:

A magyar nemzet honalapítása 896—997
ára 40 lei helyett 20 lei
Új adatok és új szempontok a székelyek
régli történetéhez ára 50 lei helyett 20 lei
A magyar nemzet átterése a nyugati kereszténységbe 190 lei helyett 50 lei
Szent Ferenc rendjének története Magyarországon 1711-ig I. 300 lei h. 150 lei
Szent Ferenc rendjének története Magyarországon 1711-ig II. 300 lei h. 150 lei
Vidéki megrendeléseknél plus 15 lei portó.

A Szentatya imádkozik és mindent megtesz Németországért

Müncheni küldöttség XI. Pius pápa előtt

Vatikánvárosból jelentik: XI. Piusz pápa fogadta a müncheni zarándok csoportját és különös, szeretetteljes áldását adta rájuk, tekintettel a fenyegető nemzetközi helyzetre. Kijelentette, hogy imádkozik s mindig imádkozni is fog és mindent megtesz, mint ahogyan mindent megtett már — Németországért. A Szentatya ezután különös áldását küldte a — mint mondotta, — neki annyira kedves Faulhaber bíborosnak.

A magyar államférfiak távirati búcsuja Hitleről és a német kormánytól

Berlinből jelentik: Horthy kormányzó, aki tudvalevően hétfőn délután visszaérkezett a magyar fővárosba, Heimburgból, a határ átlépésekor táviratot intézett Hitler birodalmi vezér és kancellárhoz. Köszönését fejezte ki a németországi fogadtatásért, hangsúlyozva, hogy az elképzelhető legszebb benyomásokkal tért vissza feleségével együtt hazájába. Ez a látogatás és fogadtatás megerősíti a két országot egybefűző érzelmeket. Hasonló köszönő táviratot intézett Imrédy Béla miniszterelnök Göring porosz miniszterelnökhöz és Kánya Kálmán külügyminiszter Ribbentrop birodalmi külügyminiszterhez.

Magyar gazdanap Gyalun

Népes gyűlést tartott az E. G. E., magyar kisgazdák egyesülete a közelmúltban Gyalun.

A magyar kisgazdák ünnepi megnyilatkozására eljött dr. Szász Pál, az EGE elnöke, Telegdy László központi felügyelő, Demeter Béla az Erdélyi Gazda szerkesztője, Seyfried Ferenc egyetemi segédtitkár, Albrecht Dezső és Buzás István Bánffyuhunyadról, Ady László református lelkész Magyarapapuszról, Nemes Dezső tiszteletes Magyarfenesről, Balog Árpád Lónyáról, báró Atzél Ede Mezőhátról, Gallus Viktor, Pinczés Ferenc, Balogh Gyula és Ujváry Árpád Gyaluból. A többségi egyházak képviselőitében megjelent Stanescu Ionel hidegszamosi görögkeleti lelkész, helybeli görög katolikus esperes és Pasca Virgil görögkeleti lelkész.

A gyűlés alkalmából a gazdák állat- és mezőgazdasági kiállítást is rendeztek. Ezek megtekintése után kezdetét vette a gazdaggyűlés, amelynek keretében Varga György elnöki megnyitójára után Szász Pál dr. mondott nagyhatású beszédet.

Az elnöki beszéd után Telegdy László a pillangós növények mezőgazdasági fontosságáról, Seyfried Ferenc „Mit és miért termeljen a Gyalu vidéki kisgazda” címen, Albrecht Dezső ügyvéd a kisgazda jogvédeleméről tartott előadásokat. Báró Atzél Ede a távollévő gróf Bethlen Gábor helyett a műtrágya fontosságát ismertette. Ady Elemér református lelkész pedig megható szavakkal zárta be a diszközgyűlést.

Déli fél 3 órakor a gazdanap többszáz főnyi közönsége közeledően vett részt. Ebéd alatt számos kisgazda megleghangú beszédekben üdvözölte az EGE elnökét, aki meghatódva mondott köszönetet.

Ezután Bercsényi Elemér szászfenesi római katolikus plébános emelkedett szólásra. Eszelkes hangú gyönyörű beszédben fejezte ki örömét úgy a maga, mint faluja népének nevében a fölért, hogy az EGE elnökét körükben tisztelhetik. Biztosította őt határtalan ragaszkodásokról és szeretetükről. A közeledő alatt Pinczés Ferenc karnagy vezérletével a gyalui vegyes dalkör szebbnél-szebb magyar népdalokat adott elő.

Püspökfürdőbe érvényes kedvezményes kád- és tüskörfürdőjegyek kiadó-hivatalunkbankaphatók.

BÉCSI VÁSÁR

1938 szeptember 11-től 17-ig

Műszaki Vásár nyitva szeptember 18-ig

Lényeges utazási kedvezmények a jugoszláv és magyar vasúton, a német vonalakon, a dunai hajóvonalakon, a Fekete-tengeren, valamint a légi vonalakon. Díjtalan útlevelvívum! A kedvezményes magyar átutazó vízumot a vásárigazolvány felmutatása mellett a határon adják. Bármilyen felvilágosítás, valamint vásárigazolvány — melynek ára 150 lei — beszerezhető

a WIENER MESSE A. G.-nál, Wien, VII.

valamint a tiszteletbeli képviselőknél, így **Nagyváradon** az »EUROPA« Organizacija Naționala Română de viaj și turism, Banca Dacia irodájában, Str. Regele Ferdinand és a Wagon-Lits/Cook S. A. irodájában, Boulevardul Regele Ferdinand 2.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület tordai vándorgyűlésének két napja

Kántor Lajos dr. egyesületi titkár az EME feladatairól. — Róth Hugó dr. mondott serlegbeszédet Mikó Imréről. — Manninger Vilmos dr. budapesti orvostanár a rákkutatás új eredményeiről számolt be

Tordáról jelentik: Az erdélyi magyarság legnagyobb tudományos intézménye, az EME ezévi vándorgyűlése tegnapelőtt kezdődött meg Tordán. A Kolozsvárról nagyobbára társas gépkocsikon érkező vendégeket Gál Miklós dr. meleg üdvözlő szavakkal fogadta, amit az EME nevében dr. Roth Hugó alelnök köszönt meg. Ezután a vendégek szállásaikra mentek, majd 10 órakor a református templomban meghallgatták Nagy Mózes ref. esperes ígérvédését, 11 órakor pedig a ref. kulturház nagyteremben gyűltek össze.

A szépen díszített nagyteremben a háromnapos vándorgyűlés megnyitó díszülésére már egybegyűlt a város magyarságának színeje.

A közgyűlés megnyitása

A távollévő Jósika János báró, elnök helyett a diszközgyűlést Roth Hugó alelnök nyitotta meg, üdvözölte az egybegyűlteket, majd a nagy magyar lírikus halálának századik évfordulója alkalmából ismertette Kölcsey életét. Az elnöki megnyitó után dr. Kántor Lajos titkár tette meg előterjesztését s bevezetőjében részletesen ismertette Torda városának az EME-vel való multbeli kapcsolatát. Ezek után vázolta az egyesület célkitűzéseit, végül pedig köszönetet mondott a diszközgyűlés előkészítőinek fáradhatatlan munkásságáért, így elsősorban dr. Gál Miklósnak, akinek a díszülés érdemei elismerésül társelnökül választott. Dr. Kántor Lajos főtitkár ezután bejelentette, hogy az egyesület a díszülés alkalmából Ófelségének a következő táviratokat küldötte el:

Öfelsége Kabinetirodájának

Bucuresti.

Kérjük, kegyeskedjék tolmácsolni Ófelsége II. Károly királynak az Erdélyi Múzeum-Egyesület tordai vándorgyűlése mely hódolatát. A pártatlan tudományt igyekezve előbbrevinni és terjeszteni, hisszük, hogy építőmunkát fejtünk ki s a köz javára dolgozunk. Kérjük az Istent, hogy Ófelsége hosszú és boldog

életen keresztül a tudomány szabad művelését biztosíthassa az ország összlakóinak boldogulására.

Miron Cristea

patriárka-miniszterelnök urnak

Bucuresti.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület tordai vándorgyűlése tiszteletteljes üdvözlését küldi Miniszterelnök urnak. Az 1859-ben alapított Erdélyi Múzeum-Egyesület 79 éves múltja alatt 3500 előadást tartott, majdnem 200 kötet folyóiratot és 700 önálló művet adott ki. Ezt az elismerten becsületos tudományos munkásságot orvoskongresszussal egybekötött jelen vándorgyűlésünk 66 előadással igyekszik növelni. Hiszük, hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesület ez alkalommal is a köz javára dolgozik. Tiszteletteljesen kérjük Miniszterelnök urat, kegyeskedjék odahatni, hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesület törvényes jogai és anyagi igényei végre elismeressenek és így az ország általános kulturájának emelésén teljes erejével zavartalanul dolgozhassék.

A titkári jelentés után az üdvözlések kerültek sorra. Torda város magyarságának nevében dr. Vertán Endre az alábbi nagyhatású beszédben üdvözölte a vendégeket:

Ti, a magyar kultúra apostolai, mindenütt otthon vagytok s titeket mindenütt testvéri szeretettel várnak és fogadnak azok, akiknek lelkét magyar érzés tölti el s akiknek ajkán magyar szó imádságos hangja száll fel a magasságban székelő örök és igaz Istenhez.

Találjátok fel és mutassátok meg azt a szoros kapcsolatot, mely a történelmi mult emlékeit a jelen küzdelmével és a jövő reményességével elválaszthatatlanul összeköti és amely kapcsolatot egyellen nemzedék sem téphet szűri büntetlenül.

Gróf Bethlen Mária a magyar nők nevében nagy tetszést keltő rövid beszédben hangsúlyozta, hogy a tordai magyar nők a legnagyobb összhangban dolgoznak.

Csiby Lajos székely író az „illatos fenyők országának” bensőséges és mély üdvözlését to-

mácsolta s kérte az elnökséget, hogy a jövővi vándorgyűlést lehetőleg Gyergyószentmiklóson tartsák meg. Végezetül Gál Miklós a rendezőbizottság nevében hálás szeretettel üdvözölte az egybegyűlteket. Az elhangzott beszédeket az elnökség nevében dr Roth Hugó alelnök köszönte meg.

A díszülés végén dr Koleszár László az orvosszakosztály elnöke. „Irányok az orvostudományban” című nagyszabású értekezésében az orvosi tudomány fejlődéséről és az orvosi tudomány úttörőiről számolt be.

Manninger Vilmos dr előadása az orvos szakosztály kongresszusán

A vándorgyűlés délutáni napirendjének legkiemelkedőbb pontja az orvoskongresszus megnyitása volt. Az orvoskongresszust dr Koleszár László nyitotta meg, aki köszönetet mondott főként Manninger Vilmos és Jenei Endre budapesti egyetemi klinikai tanároknak, akik fáradságot nem kímélve, hosszú utat tettek meg, hogy az orvosi tudomány fejlődését kisebbségi kollegái előtt ismertessék.

A bevezetés után Manninger Vilmos dr, az európai hírvételek budapesti sebészianár tartott előadást s bizonyította, hogy az eddig gyógyíthatatlannak hitt és operálhatatlannak tartott rákos daganatokat is ki lehet eredményesen irtani a kombinált sugárkezeléssel, rádiummal és villamos késsel. Előadását meg nem szűnő figyelemmel hallgatta a nagyrészt orvosokból álló közönség s a végén lelkesen ünnepelték a kiváló orvosprofesszort és hálaiból az orvoskongresszus elnökének választották meg. Ezután dr Orient Gyula, dr Czako József, a marosvásárhelyi szanatórium igazgatója tartottak orvosi szakelőadásokat.

Párhuzamosan az orvoskongresszussal, a református egyház kulturtermében a bölcsészeti, nyelv- és történettudományi szakosztály tartott népszerűsítő előadásokat. Dr Boros György nyugalmazott unitárius püspök: „Két Brassay az Aranyos mellett” című előadását dr Szathmáry Miklós szindi unitárius lelkész, dr Gál Kelemen: „A tordai unitárius iskola történetéből” című előadását Gál Imre mérnök olvasta fel. Dr Fugulyán Katalin szemüvegről, dr Tulogy János a tordai hasadékról tartott előadást. Dr Tavaszy Sándor református püspökhelyettes előadása elmaradt. Este nyolc órakor a Kaszinó termében a kisebbségi orvosok jóléti bizottsága tartott ülést.

Este a tordai műkedvelők kitűnő előadásban mutatták be szabadtéri előadásban Nyirő József: *Jézusfaragó ember* című darabját. Ezzel a vándorgyűlés első napja véget ért.

A vándorgyűlés második napja

Az első napi nagy siker után várható érdeklődés hétfőn sem lankadt. Nagy és lelkes közönség hallgatta végig az érdekes előadásokat.

A református egyház kulturtermében délután dr Bocskányi András, az „Ókori keleti nyelvek tükröződése Erdély földrajzi neveiben” címen tartott rendkívül érdekes előadást. Többek között kimutatta, hogy a „Tisza” és „Temes” nevek szumir eredetűek. Dr Schmidt Béla „A betegségek kezdete” címen azt fejtegette, hogy különösen az öröklött betegségek-nél gyakran szinte lehetetlen kimutatni a betegség kezdeti időpontját. Dr Szász Ferenc ez-uttal is nagy szakismerettel és kitűnő előadókészséggel beszélt. „A napfoltok és az időjárás” közötti kapcsolatot ismertette. László Dezső a családról, mint nevelő közönségről beszélt és egyéni elgondolásokban bővelkedő előadásának őszinte sikere volt. Dr Jancsó Elemér báró Jósika Miklós életéről olvasott fel nagy érdeklődés mellett. A délutáni előadásokat Rass Károly szellemes és mindvégig csillogó derűvel átszótt előadása nyitotta meg. Ismertette azokat a magyar írókat, akiknek életében Torda szerepet játszott és általuk ez a város bekerült a magyar irodalom történetébe. Az erdélyi magyar fiatal társadalomkutatás egyik tehetséges munkása, Venczel József a székelység népese-dési viszonyairól beszélt és nagy érdeme, hogy a statisztikai adatokkal átszótt nehéz tárgyat

A díszülés bezárása után a vándorgyűlés összes résztvevői elzarándokoltak Gyergyószentmiklóson, a tordaiak 40 évvel ezelőtt elhunyt „lantpengető” ref. lelkészének az újlordai temetőben lévő sírjához, ahol koszorút helyeztek el az EME nevében pedig dr Pataky Jenő emlékbeszédet mondott.

Délután 4 órakor a tordai sörkertben a vándorgyűlés összes résztvevői közeledően vettek részt, hol dr Roth Hugó alelnök, kezében a Mikó-serleggel, az EME nagynevű alapítójáról emlékbeszédet mondott.

mindenki által érthető könnyedséggel adta elő. Dr Császár Károly „Aranytől Adyig” címen tartott értékes irodalmi előadást. Cseke Domokos Románia petroleumkincseiről beszélt és érdekes előadását vetített képekkel kísérte. Seyfried Ferenc dániai utazásáról ismertetett érdekes részleteket vetített képekkel. Dr Párdi Kálmán „A tudóvsz gyógyítható betegség” című, valóban közhasznú előadása zárta be a hétfői előadások sorát.

Az orvoskongresszus hétfői előadói: dr Orsós Ferenc, dr Steiner Pál, dr Herschkovits Izidor, Kallós József biokémikus, dr Orient Gyula, dr Gyergyai Árpád, dr Gyarmathy Dezső, dr Péterffy Pál, dr Koleszár László, dr Csillag Jenő és dr Csák István voltak és valamennyien komoly sikerű, magas színvonalon mozgó orvosi előadást tartottak. A vándorgyűlés kedden fejeződik be.

Ujabb útépitési munkálatok Bihar és Szilágy megyékben

Bucurestiből jelentik: A kormány nagyszabású útépitési programjával kapcsolatban Mihail Ghelmegeanu közlekedésügyi miniszter elhatározta, hogy az új útépitési célokra fordítandó alapot 5 millió 233 ezer leire emeli fel. Ebből az összegből a következő fontos munkálatokat végzik el:

Bihar megyében:

1. Kőburkolattal látják el a Nagyvárad—Szőlős—Apáti utat.
2. Kőburkolattal látják el a Bályok—Asszonyvásár—Kiskereki utat.

A biharmegyei munkálatok költségének összege 333 ezer lei.

Mehedinti megyében:

3. Kőburkolattal látják el a Starmina—Gruia-utat.
4. Kijavítják Strehaiia—Corcova-utat.
5. Megjavítják a Topolnitz folyón keresztül Cerbestibe vezető hidat.
6. Kijavítják a Gara—Tamna-tól az ország-utig vezető utzakaszt.
7. Megjavítják Butoiesti mellett a Motru folyón átvezető hidat.
8. Megjavítanak több gyalogjáró hidat és kijavítják a Turnu-Severin Varciorova és a Turnu-Severin—Cetate közötti utvonalat.

A mehedintmegyei munkálatok költségének összege egymillió négyszázezer lei.

Olt megyében:

9. Betonhidat építenek a draganesti—sabanesti uton a Dragna völgyében.
10. Ujjáépítik a Gara Corbul—Topana közötti uton a Valea Dopician átvezető betonhidat.
11. Betonhidat építenek a perieti—balanesti uton.
12. Tölgyfából újra építenek két hidat.

Az oltmegyei munkálatok költségének összege 800 ezer lei.

Hotin megyében:

13. Kikövezik a briceni—tohani utat.
14. Kőburkolattal látják el a hotin—calicauti utat.

A hotinmegyei munkálatok költségének összege 500 ezer lei.

Szilágy megyében:

15. Megépítik a Zilah—Kraszna közötti megyei utat egymillió 200 ezer lei költséggel.

A fent felsorolt munkálatokat az állam saját vállalkozásában végeztetik el.

Angol rendfenntartó közegek erélyes munkája Palesztinában

Jeruzsálemből jelentik: Haifa egyik kávéházában hétfőn rálöttek az arabokra és közülük hármat megsebesítettek. Nabluzban a katonaság egy nagy épületet felrobbantott és a házkutatása során szabadharcosokat talált. A Haifából Jeruzsálembé vezető uton szabadcsapatok kifosztottak egy postakocsit. Nabluz közelében a rendőrök lefoglaltak egy gépkocsit, s abban löszert, dinamitot és fegyvereket találtak. Két fiatal arabot letartóztattak.

Ünnepségek Vilma holland királyné uralkodásának 40 éves évfordulója alkalmából

Hágából jelentik: Vilma királyné uralkodásának 40 éves jubileuma alkalmából hétfőn Hágában nagy csapatszemle volt, amelyen 14 ezer főnyi katonaság vett részt. Augusztus 31-én, a királyné születése napján Hága lakossága vonul fel hódolni a királyné előtt. Szeptember 3-ikán tengeri csapatszemle lesz, szeptember 6-ikán, az uralkodó tulajdonképpeni jubileumi napján pedig Amszterdamban lesznek ünnepségek.

Az „őseember” tragédiája

Szatmár. Saját tud. Pénteken délelőtti gnómszerű szörnyszülött vonult végig a szatmári fútócan. Az emberek utánafordultak és egymásnak magyarázták:

— Itt megy az „őseember”.

Legelőször az uszodakert egyik szellős mutatónyos sátrában találkoztak vele. Félig levetkőzve, lapátfogai között égő cigarettát tartva, jelent meg a nyikorgó „szinpadon”.

— En vagyok a neanderlandi őseember. Kérem a hölgyeket és urakat, adakozzanak a mindennapi kenyerm előteremtésére.

A hatás kedvéért formátlan testét jobbra-balra forgatta. Megmutatta 32 centiméter széles hátát, kiugró, keskeny mellét, hosszú nyakát és a fejét, amely olyan volt, mint az összeszorított gummibaba. A kikiáltó nagy hangon magyarázott: Uraim és hölgyeim! Önök előtt áll az eleven világsoda. Az „őseember” tudományos szempontból hallatlan értékes csontvázaért a muzeumok szédítő összegeket ígértek. A versenyben mi vittük el a pálmát. Tarsulatunk igazgatója áldozatot nem kímélve, vagyonát feláldozva, lekötötte és e városba is elhozta a nyolcadik világsodát, amit Önök most mindössze három leiert nézhetnek meg. Azért ilyen olcsón, hogy legszegényebb vendégünk is adhasson néhány leit az „őseember” öreg napjainak gondtalan biztosítására.

A hangzatos bevezető után a kísérítő személyzet lelakolt perselyekkel behatolt a közönség közé és percek alatt összeszedtek egy-kétszáz leit.

Az „őseember” most otthagya a mutatónyos bódét és kiment az utcára, hogy a három leles belépődíj teljes mellőzésével, országnak világnak megmutassa magát. A rendőrség kapuja alatt állapodott meg. A szolgálatos őrszemtől a bünyűgyi osztály után érdeklődött. Őda vezették. Levették kabátját, de most nem idomtalan formáit, hanem a testén sötétlő kék foltokat mutatta meg. Elbeszélte, hogy Weismann Ábrahámnak hívják. A bucaresti Nemzeti Színház jegyszédője volt, amíg állását el nem vesztette. Szánalomraméltó testével artístának jelentkezett s mint „őseember”, hatalmas sikereket aratott. Az uszodakerti cirkusz igazgatója háromszáz leit és kifogástalan ellátást kellene, hogy kapjon. „Milliókat érő” testéért.

— Ha a fizetésem kérem, soha sincs pénz. Ha enni kérek, a birkózó medvétől megmaradt puliszkát dobják elém.

Es ömlik belőle a panasz. A testén vörös foltok az igazgató rugásaitól erednek. Tegnap este a medvé hirtelen megbokrosodott s a fogadott birkózó helyett a pirosmentés igazgatót vágta a földhöz, aki viszont az „őseberent” töltötte ki bosszuját. Mivel a bánásmód ellen tiltakozni merészelt, kidozták. Arra kérte a rendőrséget, szólítsák fel az igazgatót, hogy legalább a Bucurestig szóló vasúti jegyet fizesse meg.

A jegyzőkönyv felvétele után az „őseberent” észekötötte rongyos batuját és nekivágott a világnak, amely olyan sivár és kegyetlen, mint neanderlandi „kollégája” idejében.

Boros István

HIREK

MAGYAR LAPOK

Keresztény magyar napilap

Nagyvárad, Strada Regele Carol II. 5'

ELŐFIZETESI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy hónapra 70 lej.
 Magyarországon: Egész évre 50 P., félévre 25 P., negyedévre 15 P.,
 Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
 Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: dr. Sulyok István.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

RENDŐRFŐFELÜGYELŐSÉGET LÉTESÍTENEK A TARTOMÁNYI FŐNÖKSÉGEK MELLETT. Bucuresti. Saját tud. Armand Calinescu belügyminiszter rendeletet irt alá, amely szerint minden tartományban a királyi helytartó mellett kerületi rendőr főfelügyelőséget létesítenek.

Meghalt a cseh katolikusok világi vezére. Prágából jelentik: Rövid szenvedés után, 38 éves korában meghalt Jan Jiri Růckl cseh nagyiparos, a cseh katolikusok világi vezére. Ő volt az első cseh állampolgár, aki a pápai kuriától udvari méltóságot kapott. A legutóbbi budapesti eucharisztikus kongresszusra ő vezette a cseh zarándokokat.

Szeptember 15–november 15. között lesz a katonai felmentettek revíziója. Bucurestiből jelentik: A hadügyminiszterium — mint jelentették — rendeletet adott ki, amelynek értelmében a hadkiegészítők felülvizsgálják az összes 1922–1938-as évtárhoz tartozó ideiglenesen vagy véglegesen felmentetteket (scutit, dispensat, reformát.) A miniszterium a revíziót szeptember 15–november 15. között jelölte ki. A revízió alá eső ifjak behívót kapnak. A behívottak tartoznak a megjelölt helyen megjelenni és legalább négy napra való ételmezt hozni magukkal. Elszállásolásukról a helyőrség gondoskodik. A revízió az orvosilag felmentetteket foglalja magában. Nem vonatkozik tehát azokra, akiket, mint családfelelősöket mentesítettek szolgálattól, vagy feltételeken voltak felmentve (dispensat conditional). A revíziót a sorozási törvény 25. szakaszában előírt bizottság végzi, amely a következőképpen alakul: Az illetékes hadtest tábornok-őorvosa, mint elnök és két törzsorvos (őrnagyotól felfelé) mint tagok. A revízió a két hadtest területi parancsnokságának székhelyén történik. Azokra, akiknek felmentését felsőbb katonatorvosi fórumok is megerősítették, ugyancsak nem vonatkozik a revízió. Ezt azonban az illetékes hadkiegészítőknél igazolni kell.

METÁN-GÁZT TALÁLTAK NAGYBÁNYA HATÁRÁBAN. Nagybánya. Saját tud. Szombaton délelőtt a Petrosani R. T. nagybányai igazgatóságához jelentés érkezett, amely arról számolt be, hogy a társulat borpataki bányájában, közel a nagybányai határhoz, ismeretlen gáz tört be az egyik tárnába. A gáz a munkások karbidlámpájától meggyulladt és azóta ég. Mivel a fűzet, mely szerencsére a feltörő gáz kis mennyisége miatt nem oltítható nagyobb mértékű, nem lehetett eloltani, az igazgatóság intézkedésére bizottság szállott ki a helyszínre. Megállapították, hogy a robbantás helyén metángáz tört be a bányába. Most abban az irányban folytatják a vizsgálatot, hogy a gáz vajon nagy mennyiségben húzódik meg a föld alatt.

MEGHALT SZILICEI VÁRADI GYULA. Debrecenből jelentik: Szilicei Váradi Gyula, író, felszentelt római katolikus áldozópap, hosszas betegeskedés után 76 éves korában Debrecenben meghalt. Annak idején hosszú ideig működött *Majláth* erdélyi püspök mellett, de később kiutasították. Nagy képzettségű közéleti férfi volt, 14 nyelvet beszélt.

A nagyváradai Építőiparosok Szövetsége tisztelettel felkéri a vas- és fémiparosok szindikátusának tagjait, hogy a folyó hó 31-én, szerdán este fél 7 órakor tartandó gyűlésen okvetlen megjelenjen szíveskedjenek. Elnökség.

Beiratás a várad-velencei római katolikus elemi fiu- és zárdai leányiskolába. Nagyvárad. Saját tud. A várad-velencei római katolikus fiúiskolába a beiratások szeptember 1-én kezdődnek, mindennap reggel 8 órától 12 óráig és délután 2 órától 5 óráig. A beiratások határideje szeptember 10. Első osztályba iratkozik anyakönyvi kivonatukat tartoznak felmutatni. Ugyan-éppen az időben történjenek a beiratások a római katolikus zárda leányiskolájába is. Részletes tájékoztatást a beiratások alatt készséggel ad az igazgató.

A Liphay-család gyászja. Temesvár. Saját tud. A bánsági Liphay-családot mély gyász érte. Liphay Béla báró lovrini földbirtokos apósa Odgeschalchi Livio herceg a Nyitra melletti Solikányban hetvenöt éves korában meghalt. Odgeschalchi Livio herceg nagy műgyűjtő volt. Érdekes, hogy egy alkalommal Albánia trónját is felajánlották neki, azonban nem fogadta el. Pia, Károly herceg a budapesti Ganz-Danubius művek vezérigazgatója. Kivüle két leánya gyászolja: egyikük Liphay báró felesége.

Szeptember 7-én tárgyalja a közigazgatási tábla az elbocsátott városi tisztviselők ügyét. Nagyvárad. Saját tud. Ismeretes, hogy Dumitrescu belügyminiszteri vezérfelügyelő, vizsgálatai után több városi főtisztviselőt felfüggesztettek, illetve menesztettek állásából. Az érdekeltek a határozatot a temesvári közigazgatási táblánál támadták meg. A közigazgatási táblánál támadták meg. A közigazgatási tábla dr. Prodan városi főügyész és dr. Vostinar János városi főügyező ügyét szeptember 2-ra tűzte ki, de Nagyvárad városának kérésére ezt a két ügyet is a többivel együtt, szeptember 7-én tárgyalják le. A város képviselőtében Moise helyettes ügyész jelenik meg.

HAZAUTAZTAK A BALILLA PARANCSNOKOK. Bucuresti. Saját tud. Constantából a Quirinele nevű olasz hajó utnak indult Genova felé az a 30 Balilla-parancsnok, akik az Országőr meghívására látogattak el Romániába és résztvettek az Országőrök gyakorlatain is.

Az Északamerikai Egyesült Államokban zsidóknak egyelőre nem adnak beutazási vízumot. Washingtonból jelentik: Az utóbbi időben Amerikában naponta átlag száz német és osztrák zsidó érkezett. Megbízható értesülések szerint az Egyesült Államok berlini követsége nem ad ki többé vízumot zsidóknak, mert már évekre előre tullepték a kivándorlási kvótát.

A nagyváradai Szent Orsolya-zárda román tantervű liceumának I. osztályába a felvételi vizsga szeptember 2–3-án lesz megtartva. Az igazgatóság.

Közel kétszáz vállalatot büntettek meg a román elem nem alkalmazása címén. Bucuresti. Saját tud. A Hivatalos Lap mai számában közli, hogy a román elem elhanyagolása, illetve nem alkalmazása miatt, újabb 188 vádlottat büntettek meg. A megbüntetett vállalatokat kizárták az állami árverésekből is.

POLITIKAI ÉLET MAGYARORSZÁGON.

Budapestről jelentik: Imrédy miniszterelnök vasárnap ismerteti Kaposváron a kormány őszi munkaprogramját. A miniszterelnök beszédét nagy érdeklődés várja. A vasárnapi kaposvári gazdanappal indul el az őszi politikai élet. A kaposvári seregszemlén 30 ezer földbirtokos, gazda és földműves jelenik meg. Az ünnepség szónokait száz Nep képviselő kíséri Kaposvárra.

A felrobbant gyorsfűzőtől súlyosan összeégett egy leány. Szatmár. Saját tud. Könnyen végzetesé válható szerencsétlenség történt a Basarabilortuca I. szám alatt levő Hicsár-féle vendéglőben. Onca Mária 26 éves cselédleány be akart gyújtani a petroleum-gyorsfűzőbe, amely felrobbant. A szertefröcsesítő égő folyadék felgyújtotta a leány ruháját, amely égni kezdett. A segélykiáltásokra elősiető házbellek a szerencsétlen lányról letépték a ruhát, majd értesítették a mentőket, akik az összeégett leányt kórházba szállították. Állapota súlyos.

Lindbergh ezredes szerdán a szamosfalvi repülőtérre érkezik

A világhírű repülő, aki Moszkvából Bucurestibe repül, megszakítja útját Szamosfalván is

Kolozsvárról jelentik: Világhírű vendége lesz szerdán a szamosfalvi repülőtérnek. Lindbergh ezredes, a kiváló óceánrepülő, akiről a *Lapok* utóbb a Nobeldíjas Carrell professzorról folytatott élettani kísérletei kapcsán írtak, mint a szamosfalvi polgári repülőtér parancsnoksága közli velünk, szerdán repülőgéppel Szamosfalvára érkezik. A repülőtér parancsnoksága még nem kapott részletesebb jelentést Lindbergh érkezéséről, így a világhírű repülő megérkezésének időpontját csak később közölhetjük. Bizonyára sokan fognak kimenni a közeli Szamosfalvára, hogy szemlélje szembe lássák a huszadik század egyik legnépszerűbb hőseit, aki több, mint tíz évvel ezelőtt halálmegvető bátor-sággal, elsőként repülte át az óceánt.

A Szent Ferenc-rend általános római rendfőnöke Udvarhelyen. Saját tud. Leonardo Maria Bello, a Szent Ferenc-rend általános római rendfőnöke hivatalos körútja során vasárnap délután fél hét órákor Medgyesről Székelyudvarhelyre érkezett, Pater Sándor Vitalis rendtartományi főnök kíséretében. Az általános rendfőnök harang és orgonazugás kíséretében vonult be a zsufolásig megtelt templomba, ahol Pater Kapisztran latinnyelvű beszéddel üdvözölte. A rendfőnök szintén latinul válaszolt, majd köszönetet mondott az ünneplés fogadtatásért és áldását adta a hívekre. Hétfőn a rendházat tekintette meg Leonardo Maria Bello, majd megbeszélést tartott a ferencesek tagjaival. Később fogadta a helyi világi papság a katolikus főgimnázium vezetőségének valamint a ferences harmadrend tisztelgését. A tisztelgő látogatások megtörténte után a rendfőnök a délutáni vonattal Csíksomlyóra utazott.

ÉLVE A KUTBA DOBTAK EGY CSECSEMŐT Nagybánya. Saját tud. Szombaton délelőtt Muresán Jánosné posztpandusi lakos megjelent a rendőrségen és elmondta, hogy 12 éves, Ilona nevű kislánya a legelőn tartózkodott, amikor két ismeretlen, jobban öltözött asszonyt látott a csodakut felé közeledni. Az ismeretlenek egy csomagot dobtak a vízbe, majd eltávoztak. Később az asszony, a kislány elbeszélése alapján a csomagot kihalászta és abban egy csecsemő holttestét talált. A boncolás során megállapították, hogy a gyermek még élt, amikor a vízbe került. A bestiális gyilkosság ügyében a rendőrség szigorú nyomozást indított.

HOGYAN FOGTÁK EL TÖKÉS BÉLÁT.

Bucuresti. Saját tud. Tegnap röviden beszámoltunk arról, hogy a fővárosi rendőrség elfogta Tökés Bélát a jilavai fegyházból megszökött életfogytiglani fegyházra ítélt „korsáros gyilkost”, Culde Romulus a multhéten elfogott fegyenc még szökésben lévő társát. Tökés Bélát az egyik villamoson utazó rendőrtiszt ismerte fel. A szökött fegyenc a Stefan cel Mare uton sétált. A rendőrtiszt egy detektívvel utána sietett és revolverét előrántva megadásra szólította fel. A rendőrségen Tökés Béla elmondta, hogy nem volt pénze és azért nem tudott elmenekülni Bucurestiből. A főváros környékén lévő kukoricásban rejtőzködött, de az éhség kikergette. Pénz nélkül azonban élelmiszert sem tudott vásárolni. Tökés Bélát rövidesen visszazárlítják Jilavára.

Ötven méter damaszt a csempész dereka körül. Szatmár. Saját tud. Az egyik közrendőrnök feltűnt egy fiatalember, akinek a felső teste szokatlanul „kövér” volt, zavartan igyekszik elkerülni mellőle, ahová az állomásról kisiető tömeg sodorta. A rendőr a menekülő fiatalembert igazolásra szólította, majd bekísérte a rendőrségre. Itt megmozdították a rendőr gyanúja nem volt alaptalan. A fiatalember dereka körül ötven méter finom csehslóvákiai damaszt vásznat találtak felcsavarva. A tettenért csempész, ki Katz Marcu szigeti kereskedővel azonos, azzal védekezett, hogy a korai őszi hideg ellen „öltözött” fel. Mivel nincs félikabátja, a damasztot csavarta magára. A rendőrség a naiv mesét nem hitte el, hanem a fiatalembert átadta az ügyészségnek.

Érdekes fordulat a szatmári fogháziródban felfedezett panama ügyében. Szatmár. Saját tud. Dósisontól. A szatmári ügyészségi fogház ügyvezetésénél felfedezett panama ügyében hétfőn érdekes fordulat történt. A semmitőszék elnöki irodájától a szatmári törvényszékre távirati rendelkezés érkezett, amelynek értelmében a kedd reggelre kitűzött főtárgyalást el kellett halasztani és a panama ügyiratait azonnal fel kellett küldeni a semmitőszéknek. Ugyanis a táblai ügyészség utasítása alapján a szatmári ügyészség a semmitőszéktől az ügy letárgyalására más bíróság kijelölését kérte, tekintettel arra, hogy dr. Burcus Traian volt fogházigazgató, valamint a vád alá helyezett többi tisztviselő a szatmári törvényszék mellett dolgoztak. A semmitőszéken, mielőtt ebben a kérdésben döntenének, tanulmányozni akarják az ügy iratait. Hétfőn, a legfelsőbb bíróság távirati rendelkezésének megérkezése után, a letartóztatásban levő tisztviselők védői védeceik szabadlábrahelyezését kérték a törvényszéktől. Dr. Burcus Traian fogházigazgatóért 20 ezer, Marcus Cornél és Cozmovici Virgileért 10–10 ezer lei óvadékot ajánlottak fel. A törvényszék vádтанácsa azonban nem teljesítette a védők kérését és a vádlottak továbbra is letartóztatásban maradnak.

Temetés. Kohl János 65 éves korában meghalt. Temetése augusztus 30-án volt a Rulikovsky-temetőben. (Caritas.)

Zürichi zárlat. Párizs 11.96, London 21.33, Newyork 438.25, Brüsszel 74, Milánó 23, Amszterdam 238.50, Berlin 175.40, Prága 15.08, Varsó 82.30, Belgrád 10, Bucuresti 325.

MÉG NEM LÉPETT ÉLETBE AZ ÚJ DUNAI EGYZEMÉNY. Bucurestiből jelentik: Egyes napilapok az elmúlt hét csüörtökén közölték azt a hírt, hogy az újonnan létesített dunahajózási igazgatóság átvette az európai Dunabizottság, ügyanyagát és hatáskörét is. A légügyi és természetügyi minisztérium a leghatározottabban megcáfolja ezt a híresztelést anélkül is inkább, mivel a színajai egyezmény határozottan kimondja, hogy az új Dunai statutum csak az Európai Dunabizottságban résztvevő államok ratifikálása után három hónappal lép érvénybe.

Jön 505 a csíkkal!

A nagyenyedi református Bethlen kollégium főgimnáziumának igazgatósága közli, hogy miniszteri rendelkezés értelmében az évvizitó szeptember 15-én lesz. Eszerint az év kezdeti munkák dátumai a következők: Szeptember 6-án IV. osztályosok javítóvizsgálata, szeptember 7-én V. osztályosok felvételi írásbeli, szeptember 8-án V. osztályos felvételi szóbeli, szeptember 9-én I-VII. osztályosok javítóvizsgálata a IV. osztályosok kivételével, szeptember 10-én I. osztályos felvételi vizsga. A vizsgálatok kezdete reggel 8 óra. A beíratások szeptember 1-12 között történnek. 12-én a beíratás lezáratik és azután senki sem írható be. Igazgatóság.

MASARYK-ZASZLÓALJ A SPANYOL KÖZTÁRSASÁGI HADSEREGBEN. Prágából jelentik: A „Die Zeit” írja: A spanyol hadterületen beteg hazatért egyik köztársasági hadiönkéntes elmondta, hogy kilenc hónappal ezelőtt alig hogy leszállt a kötelező idejét a cseh hadseregben, a kommunisták rávettek arra, hogy lépjen be a spanyol köztársasági hadseregbe. A Solidaritas nevű prágai toborzóiroda irányította Franciaországba, majd onnan tovább a délspanyolországi hadterületen fekvő Almaden helységbe. Felszerelésük rossz volt. Másokkal együtt a Masaryk-zászlóaljba sorozták be, amely Michal nevű szovjetorosz parancsnok vezetésével állott. Gyalogsági osztályokon kívül cseh parancsnokság alatt állott még két tüzérségi is. Fegyverzetük többnyire cseh puskákból és cseh géppuskákból állott. A nagyon rossz ellátás és felszerelés miatt a szökevények napirenden voltak.

Hétven százalékkal csökkent a szatmári italmérségi engedélyek száma. Szatmár. Saját tud. A szatmári pénzügyigazgatóság az italmérségi engedélyek bérbeadását szombaton befejezte. A törvény értelmében Szatmár megye területén 485 engedélyt szabad kiadni. Eddig 225 engedély alapján árultak italt, míg most csak 155 engedélyre akadt pályázó. 330 engedély kibéreltlen maradt.

Eyston angol gépkocsiversenyző az amerikai Nagy Sástó mellett lezajlott versenyen trenirozott hatezer lóerős új, Villámsugar nevű gépjével s egy óra alatt 558.6 km. sebességet ért el.

SZÍNHÁZ-MŰVÉSZET

Befejezés előtt áll a Thália színtársulat szervezkedése és a játékterv végleges megállapítása

Fiatal erdélyi író eredeti drámájával nyitják meg a színi évadot. — Mikor és hol fog játszani a színtársulat

Kolozsvárról jelentik: A Thalia színház R-T. szervezkedése és játéktervének megállapítása befejezés előtt áll és minthogy ez az egyetlen társulat, amely színészeinek biztos megélhetést és a közönségnek valódi színházi kulturát nyújt Erdélyben, úgy az erdélyi színegyháza, mint a közönség is nagy érdeklődéssel figyeli a színház igazgatóságának az új évad kialakulására vonatkozó munkáját. Kádár Imre dr. ügyvezető-igazgató, az elmúlt napokban kijelentette, hogy az együttes gerince változatlan marad, azonban számos új arccal is találkozhat majd a közönség. A társulat felújítása azonban okvetlenül szükséges volt művészi szempontból, ha nem akarták az együttest a megmerevedés veszélyének kiténni. Elmondta az ügyvezető-igazgató, hogy a Halikoni írói összejövetelek, valamint színpártoló egyesületek ismételt állásfoglalásai sohasem céloztak ugyan a könnyű műfaj kiirtását, csak azt kívánta minden komoly tényező a színház vezetőségével teljes összhangban, — hogy a színház működésének súlypontja egyre inkább az értékes prózai műfajok irányába tolódjék s az amugyis sorvadó operettkultusz helyett, a zenés műfajok közül inkább a zenés vígjátékokat kultiválják. Egyébként az operett már jóideje ráfizetéssel jár, nyilván ezért szüntek meg kivétel nélkül a pesti operett-színházak is. Az ügyvezető-igazgató azonban megnyugtatta a nyilatkozatában az operettért lelkesülő közönséget is, amennyiben kijelentette, hogy ami jó operett az évadban akadni fog, azt föltétlenül előadják, bárha természetesen nem ezt tartják a színház fő céljának. Az új évad játékterve nagyvonalában már kialakult. Megszerezték a legjobb magyar és idegen színdarabok, drámák és vígjátékok előadási jogát, ciklust rendeznek a világirodalom nevezetesebb vígjátékaiból, öt eredeti erdélyi bemutatóra is sor kerül és előadják a legsikerültebb zenés vígjátékokat és operetteket. Érdekes, hogy a színház egy eddig teljesen ismeretlen erdélyi író drámájával nyitja meg a színházi szezonot. Somlay László „A barát” című munkáját a Helikon a színház közös dramabírói bizottsága kimagasló értékű munkának minősítette. A szerző husz esztendő, foglalkozásra nézve vasesztendő. A darabot Koós Károly alkalmazta színi s a színház igazgatósága eddigi tárgyalásai alapján már budapesti elhelyezését is biztosítva látja. A dráma egyébként Fráter Györgyről szól s az igazgató kijelentése szerint izgalmas korszerű és bámulatos színvonalú érdeklődéssel felépített munka. Arra a kérdésre, hogy mikor és hol kezd játszani a színtársulat Kádár Imre dr. kijelentette, hogy erre vonatkozólag csak pár napon belül döntenek s anélkül, hogy a Kolozsvár-Nagyvárad-Brassó-i színházi évet megrövidíteni szándékoznának ebben az évben is eleget akarnak tenni a lehetőség szerint azoknak a meghívásoknak, amelyek rövidebb vendéjátékokra más városokba is elszólítják a társulatot. A kolozsvári színház környéke egyébként rendkívül megélénkült az utóbbi napokban. A szerződötések folynak és a társulat rövid időn belül teljes lesz. Előre láthatólag szeptember első napjaiban a próbák is megkezdődnek, hogy aztán rövidesen az előadásokra kerüljön a sor. A színház igazgatósága eddig mintegy negyven színészt szerződötetett, és a régi tagok közül már szerződötött Fényes Aliz, Nagy István, Tompa Sándor, Sándor Stéfi, Gróf László, Jenői János, Lantos Béla, Szabados Árpád, Benes Ilona, Erényi Böske, Mészáros Béla, Csóka

József, Bázsa Éva, Örvösi Géza, ezenkívül leszerződöttek még számos fiatal színészt, élükön Krémer Mancival, a jövevű primadonnával. Kádár Imre igazgató, aki az elmúlt napokban Budapesten járt Solymosán Magdát is leszerződötte. A kitűnő primadonna egészségi állapotában állítólag kedvező javulás állott be. Érdekes megemlíteni még, hogy Tompa Sándor, a közkedvelt Pufi jelenleg Budapesten filmezik, ahol Nyirő J. Uz Bencéjének és Jókai Szegegy Gazdagjának egy-egy szerepét alakítja. Egyébként több színészünk kapott Budapesti elhelyezkedésre is ajánlatot. — Így Sándor Stéfit a Városi Színház és a Magyar Színház, Fényes Alizt és Nagy Istvánt a Belvárosi Színház, Tompa Pufit pedig a Nemzeti Színház igyekezett megnyerni. Természetesen minden magyar színésznek legfőbb vágya az, hogy Budapesti színházban mutatkozzék be. Ők azonban legyőzték vágyaikat és belátva azt, hogy az erdélyi magyar színjátszásnak nagy szüksége van rájuk, az idén is a kolozsvári színházhoz szerződtek, ahol a színház igazgatósága és a közönség eddig is rendkívüli megbecsülésben részesítette őket.

SPORT

Összeállították a jugoszlávok ellen kiálló román válogatottat. Bucuresti. Saját tud. A labdarúgószövetség hétfőn este összeállította a szeptember 4-én és 6-án Belgrádban vendégszerelő román válogatott „11”-ét: David — Bürger, Albu — Vintila, Kotormány, Demetrovici — Bindea, Ploesteanu, Barátky, Bodola, Dobay. — Tartalékok: Pavlovici, Chiroi II. és Praszler. A közvélemény általában meg van elégedve a csapat összeállításával. Mi, részünkről Albu és Ploesteanu beállítását nem tartjuk indokoltnak. Felecan I. és Praszler sokkal megfelelőbbek. A kijelölt 14 játékos Temesvárra utazik, ahol még edzést tartanak, majd Belgrádba utaznak, ahol a Beogradsky pályán tartanak újabb edzést. A szövevény tegnap esti ülésén egyébként kijelölték a B) válogatott 19-es keretét is. Ez a következő: Radulescu, Jordachescu, Szadovszky — Sfera, Felecan I., Duce — Bărăbulescu, Gál, Gain, Dobra, Nister, Lupas — Bogdan, Orza, Moldoveanu, Marcu, Stefanescu, Căpusan, Jordache.

Asbóth nyerte a magyar férfi egyes teniszbajnokságát. Budapestről jelentik: Hétfőn délután tartották meg Magyarország teniszbajnokságának férfi egyes döntőjét, amelyben a fiatal Asbóth József, Gábori legyőzője és a jugoszláv Mitici, aki Szigeti győzte le, — került össze. Asbóth az első szettben 6:2-re győzött. További játéokra nem ekrült sor, mert megeredt az eső. Mitici pedig feladta a küzdelmet. A férfi egyes végeredménye ilyenformán: 1. Asbóth, 2. Mitici, 3. Szigeti és Gábori.

TURISZTIKA

S. T. Vulturii-Sasok T. E. Szeptember 4-én és 5-én (vasárnap és hétfőn) Arad hegyaljárja — a Mária Radnai bucsura, amelyen a Bánát lakossága ragyogó népviseletben vonul fel a solymosi várromokhoz, Lippára, a kies fekvésű Lippa-füred fürdőre — ahol szállóban lesznek a résztvevők elszállásolva — Aradra rendez társas kirándulást. Az utat kényelmes autón teszik meg s azon bárki részt vehet, mert könnyű weekend kirándulás lesz. Résztvételi díj 230 és 250 lei. Jelentkezni lehet Mocsáry Sándor írógépesnél, Boulevard Regele Ferdinand 13. sz., Gyenge István ékszerésznél Alexandri (Teleki) u. 12. és az egyesület irodájában, Nagyvárad, dr. Lazar Aurél (Nagy Sándor) utca 14. szám.

ISKOLÁINK

Beiratások a kolozsvári római katolikus főgimnáziumba

A kolozsvári római katolikus főgimnáziumba a beiratások augusztus 25-én reggel 9 órakor megkezdődnek. A javítóvizsgálatok helybeliek részére szeptember 1-én, vidékieknek pedig szeptember 3-án lesznek. Az I. oszt. felvételi vizsgát szeptember 2-án reggel 8 órakor tartjuk. Az V. osztályos felvételi vizsga szeptember 6-án lesz. A tanév ünnepélyes megnyitása pedig szeptember 8-án reggel 9 órakor.

Iskolai értesítés. A nagyváradi-olaszi római katolikus elemi fiúiskolában az 1938-39. tanévi beiratások szeptember 1-től 10-ig tartanak. Az I. osztályba iratkozók Állami anyakönyvi értesítést — „avíz” — hozzanak magukkal. A 7-ik évet még be nem töltött gyermekek feltétlenül az első napon jelentkezzenek. A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 15-én lesz. Igazgatóság.

* Felvétel a Nagyvárad Szent József fiúnevelő intézetbe. A Nagyvárad Szent József fiúnevelő intézet felvesz elemi iskolába. Goidu liceum román és magyar tagozatára és kereskedelmi liceumba járó rendes bentlakó növendékeket. A növendékek egészséges lelki és testi nevelést, gondos felügyeletet a tanulást biztosító naponkénti többszöri egyéni és csoportos korrepetálást, jó ellátást és állandó orvosi felügyeletet kapnak. A helyek biztosítása céljából tanácsos a növendékek minél előbb előjegyeztenni. Tájékoztatót készséggel küld a Szent József intézet igazgató-sága. Nagyvárad, Str. Brătianu (v. Szaniszló-u.)

Iskolai értesítés. A nagyváradi-újvárosi római katolikus elemi fiúiskolában az 1938-39-ik évre szóló beiratások szeptember 1-től bezárólag szeptember 10-ig tartanak. E meghatározott beirásai időn túl senkit sem lehet fölvenni. Az első osztályba lépő gyermekek szüleit kérjük, hogy szíveskedjenek a beírás első napjain jelentkezni, különösen, ha korengedélyre van szükség. Szeptemberben megnyílik a hatodik osztály. Minden tájékoztatást a beiratások alatt nyernek a szülők. Az igazgatóság.

Az Immaculata-intézetben (Nagyvárad, Str. Alexandri v. Teley-utca 17.) megkezdődtek a beiratások a leánygimnáziumban és az óvónőképzőben. A javítóvizsgálat 3-án 8 órakor kezdődik. A bennlakó növendékeknek 7-én kell jelentkezniük, 8-án Veni Sancte, az előadás 9-én kezdődik. Az óvodában és az elemi iskolában a beiratás 1-10-ig, az előadás 15-én kezdődik.

* A gyulafehérvári római katolikus főgimnáziumba és a vele kapcsolatos internátusba a felvételek folyamatosan vannak. Az internátus kellő tanári felügyelet mellett megfelelő ellátásban, alkalmas felszereléssel jó testi és lelki gondozásban, keresztény családi vallásérkölcsei nevelésben részesíti a benne elhelyezett tanulóit. Az iskola és a bennlakás iránt érdeklődő szülők tájékoztatásért fordulhatnak az igazgatósághoz Liceul rom. cat. de băieti, Alba-Iulia 2. címűn. A díjak ugyanazok, mint a többi katolikus iskolákban és a felvételi díjakon kívül havi részletekben is fizethetők. Szegényorsú, kifogástalan magaviseletű, jó tanulók díjkezdvezményben részesülnek. A rendes tanítás szeptember 9-én megkezdődik, szeptember 8-án elől 9 órakor lesz a székesegyházban az ünnepélyes Veni Sancte és azután a tanév megnyitása a törvényoivaással, ezér: tehát a bennlakó tanulóknak máriszeptember 6. és 7-re pontosan kell bejönniük, hogy alkalmasan elhelyezkedhessenek. A javítóvizsgálatok szeptember 1-4. napjain lesznek, az I. oszt. felvételi vizsgálatokat szeptember 3-4-én, az V. oszt. felvételi vizsgálatokat szeptember 5-7-én tartják. A tanulók minden tekintetben alkalmazkodjanak a törvényes előírásokhoz. Az igazgatóság.

A nagyváradi Szent Orsolya-zárdában működő hét osztályú, nyilvánossági joggal bíró román tannyelvű liceumban a beiratások augusztus hó 25-én kezdődnek; a javító és az I. és V. lic. osztályokba a felvételi vizsgálatok szeptember 2-től 5-ig lesznek. A magyar tannyelvű tanítónőképző VIII. osztályába; a román tannyelvű 2 évfolyamos továbbképzőbe, a román tannyelvű elemi iskolákba és óvodába a beiratások szeptember 1-én kezdődnek. A Veni Sancte szeptember 8-án lesz, a tanítás 9-én reggel 8 órakor veszi kezdetét. Az igazgatóság.

Felvétel a nagyváradi Szent Vince intézet fiúinternátusába. A nagyváradi Szent Vince fiúinternátus (Nogall-utca 3.) felvesz elemi iskolás és középsikolai tanulókat teljes ellátásra. Az elemi iskolások beiratkozhatnak az intézetben működő négy osztályú, római katolikus, nyilvánossági joggal rendelkező elemi iskolába is. A jelentkezők szeptember 1-ig küldjék el folyamódványokat az intézet igazgatóságához (Oradea, Str. Nogall 3.) Érdeklődők ugyaninnen kaphatnak pontos felvilágosítást.

Megkezdik a gabonaraktárak építését

A légügyi és tengerészeti minisztérium nagyhorderejű tervének megvalósítása

Bucurestiből jelentik: A román gabona értékesítésének egyik legfontosabb problémája a termés azonnali beraktározása. A helyes elraktározástól függ ugyanis, a tiszta haszon biztosítása és a kedvezőbb terményárak időpontjának kivárása. Kanada gabonaértékesítés szempontjából vezető szerepet játszik a világpiacon és ezt nagyrészen a modern gabonaraktárainak köszönheti. A termelők könnyen megőrzik a gabonát és a legkedvezőbb időpontban ajánlják fel azt vételre.

A légügyi és tengerészeti minisztérium fontos megvalósításai között szerepel Románia közigazgatási és kulturális téren való fellendítése. Rövidesen megoldják a gabonaraktárak sürgős kérdését is. A mezőgazdasági termékek kivitele ugyanis az ország kivitelének mintegy ötven százalékát teszi ki. A mezőgazdasági felelősségéről szóló törvény pénteken már meg is jelent a Hivatalos Lapban.

A tengerészeti és a légügyi minisztérium terv szerint 454 ezer tonna gabona befogadására építenek magtárakat. Romániában eddig csak Constantában, Galatiban és Brailában voltak gabonaraktárak, száznegyvenezer tonna befogadó képességgel.

HOL ÉPÜLNEK GABONARAKTÁRAK?

A gabonaraktárak építési terveit a legnagyobb körültekintéssel vizsgálták felül, számbavették a különböző országrészek érdekeit és elhatározták, hogy az építkezésnél csak román ipari vállalkozókat alkalmaznak.

A gabonaraktárak építési helyeinek kiválasztásánál a légügyi és tengerészeti minisztérium a következő irányelveket tartotta szem előtt:

Számbavették a CFR vezérigazgatóságának kimutatásait az ország összes állomásainak gabonaszállítására vonatkozólag, az utóbbi öt évre visszamenőleg. Mindazonon a helyeken, ahol négyezer tonnánál nagyobb az évi szállítási, gabonaraktárakat állítanak fel. Néhány nagyobb forgalmu helyen azonban szintén felállítanak raktárakat, annak ellenére, hogy az évi forga-

lom nem éri el az évi négyezer tonnát.

Mindezeket tekintetbe véve a törvény a következő helyeken írja elő a gabonaraktárak létesítését.

Négyezer tonna befogadóképességű gabonaraktárt építenek a következő 24 vasutállomáson: Chisinau, Schinoasa, Arciz Bugaz, Sarata, Independenta, Foltesti, Cilibia Cires, Dudesti, Ciopara, Fundulea, Budesti, Seceleanu, Comana, Balaci, Craiova, Segarcea, Cetatea, Frasinet, Bechet, T. Severin, Tarnavele és Videle.

Ötezer tonna befogadó képességű gabonaraktárt építenek a következő 17 vasutállomáson: Lipcani, Bălti, Comrad, Berezhina, Taraclia, Reni, Ismail, Soldana Tecuci, Carol I., Siliistra, Ghimpati, Oltenița, Slobozia, Slatina, Filiasi és Băilesti.

Hatezer tonna befogadó képességű gabonaraktárt építenek a következő 19 vasutállomáson: Dondusani, Floresti, Zaim, Basarabasca, Culoarea, Traian-Val, Trusesti, Vaslui, Bărlad, Cobadin, Casim, Medgidia, Buzău, Urziceni, Căzănesti, Alexandria, Portăresti és Arad.

Hétezer tonnás raktárakat építenek a következő kilenc állomáson: Chilia Nouă, Hamagia, Caraomer, R. Sărat, Făurei, Tândărei, T. Măgurele, Zinnicea és Smărdioasa.

Nyolcezer tonnás raktárakat a következő hat vasutállomáson: Bazargic, Ianca, Călărași, Ciadar-Lunga, Caracal és Corabia.

Kilencezer tonnás raktárakat építenek Lehliu és Calafat vasutállomásain. Tizezer tonnás gabonaraktárt építenek Rosioriban, Ghiurghiuban és Temesváron.

A tervek szerint a fent elsorolt gabonaraktárak építéséhez rövidesen hozzákezdenek, hogy a jövő termé értékesítésénél már felhasználhassák azokat.

Ebben az évben a Bucuresti-Fesesti, Dobrogea, Tandarei-Urzicei, Tandare-Buzeu, Faurei-R. Sărat, valamint Chitila-noutul a dunai kikötőkben egészen T. Măgurelig kezdik meg az építkezéseket. A program további részét a jövő évben hajtják végre.

Holnap nyitják meg a budapesti Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár

Budapestről jelentik: A városligeti Iparcsarnokban megnyitásra készen áll az Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár a kis- és középiparnak ez a pompás, nagyszabású kiállítása. Harmincegy kis és középipari szakma állította itt ki a modern lakberendezésnek és a racionalizált háztartásnak minden eszközét és kellékét, a vásár rendezősege pedig gondoskodott arról, hogy a látogatók a látványosság mellett egész sereg hasznos okulásához is jussanak. Állandóan főző- és befőzési versenyeket tartanak a vásár tartama alatt, egy nagyszabású asztalterítési verseny keretében pedig arról nyújtanak tájékoztatást, hogy hogyan kell a legéletszerűbben és a legizlésebben különböző alkalmakkor és különböző számú társaságok részére izléses asztalt teríteni.

A vásár iránt Európaszerte hatalmas érdeklődés mutatkozik. De még tengerentúli országokból is igényelték már utazási és vízumkedvezményeket biztosító vásárigazolványokat és így nem kétséges, a vásár sikere. Bel- és külföldön egyaránt mindenütt minden utazási és menetjegyirodában és a vásár minden tb. képviselőjénél árusítják már a különböző kedvezményeket biztosító vásárigazolványokat, amelyeket mindenki megszerezhet magának az említett helyeken és amelyekkel szeptember 12. napjának déli 12 órájáig lehet Budapestre megérkezni.

Országos ünnepség keretében szeptember

1-én délelőtt 11 órakor nyitják meg az Őszi Lakberendezési és Háztartási Vásár a külföldi küldöttségek és a magyar közélet vezető egyéniségeinek jelenlétében. Nyomban ezután megkezdődik a vásár is, amely a legmagasabb izlés és a legolcsóbb árak jegyében fog lezajlani. De Budapest gondoskodott arról is, hogy a magyar fővárosban a várható nagy idegenforgalom ellenére se lehessen emélni az árakat. És misem természetesebb, hogy Budapesten mindenki szeretettel várja a vendégeket.

Ifj. Kendi Finály István Dr

Vitaminok és hormonok

Amatőrkötésben 116 lei.

Az idei nobeldíj a nagyközönség széles rétegeiben keltett érdeklődést a vitaminok iránt. Kendi Mihály könyve ebben a vonatkozásban kitűnő kézikönyv. Behatóan foglalkozik az élet fenntartásához szükséges erjesztőkkel, vitaminokkal és hormonokkal s érdekes táblázatokban mutatja ki, hogy a különböző élelmiszerek milyen mértékben tartalmazzák őket.

LEGUJABB

Az angol kormány elhatározásától függ Európa további sorsa

A londoni miniszteri értekezleten üzenetet szövegeznek meg Hitler részére, amelyben pontosan leszögezik az angol kormány álláspontját

Londonból jelentik: Az európai helyzet — a londoni lapok megítélése szerint nem enyhült az utolsó 24 órában. Egész európa feszült érdeklődéssel várja mit hoz a kedd délelőttre összehívott rendkívüli londoni miniszteri értekezlet, amelyről lapunk zártáig még nem érkezett jelentés. Ez az értekezlet az angol sajtó szerint a válság tetőpontját jelenti és ezen a napon kell eldőlnie, hogy a válság mégjobban kiéleződik-e, vagy megkezdődik a várva-várt enyhülés. A hangulat Londonban nem optimista mivel — a Times szerint — Chamberlain ismét megváltoztatta eredeti tervét és kedd este nem utazik el Skóciába, hanem továbbra is Londonban marad és megvárja, mit hoznak

a legközelebbi napok diplomáciai tanácskozásai. A lapok azt hiszik, hogy az értekezleten üzenetet szövegeznek meg Hitler részére és ebben pontosan körvonalazzák az angol kormány álláspontját. Az angol lapok nem tudják megérteni, hogy a német sajtó miért tárgyalja bánságosan a csehszlovákiában történt legkisebb németellenes incidenseket is, amikor ezzel még jobban elmérgesíti a viszonyt Berlin és Prága között. Az angol lapok szerint a szudéta-németeknek jó akarattal kellene fogadniok Prága legujabb javaslatát.

A francia közvélemény szerint az angol kormány elhatározásától függ Európa további sorsának alakulása.

Középeurópai fegyveres összeütközés esetén Anglia nem maradhat távol az eseményektől

Londonból jelentik: A „Daily Mail” szerint az angol miniszterek tanácskozásának főtárgya a Hitlernek küldendő üzenet, amelyet Henderson berlini angol nagykövét személyesen ad át a kancellárnak. Az üzenetben Anglia azt a reményt fejezi ki, hogy Hitler csatlakozik azokhoz az erőfeszítésekhez, amelyek a megbékélés szellemét elősegítik. Az üzenetben ismertetik Anglia álláspontját egy középeurópai fegyveres összeütközés esetére. Angol nézet szerint Anglia álláspontját még a müncheni pártértekezlet előtt világosan ki kell jelenteni. Lehet, hogy Anglia arra is felhasználja befolyását, hogy további engedmények adására bírja a cseh kormányt, ha a németek engedékenységek jelét adják a cseh kórdésben. Az angol kormány el akarja kerülni azt a vádat, mintha a csehek pártját fogná a szudéta-németek ellen. A „Daily Express” szerint az üzenet Hitlerhez, mint a német állam fejéhez intézik és célja az lesz, hogy javítsa a légkört. A jegyzék hangsúlyozni fogja, hogy Csehszlovákia megtámadása okvetlenül háborúhoz vezetne és Anglia számára lehetetlen volna távol tartania magát ettől az eseménytől.

AZ ANGOL SAJTÓ PALFORDULÁSA

Prágából jelentik: Benes elnök kedre magához kérte Kundt szudéta-német képviselőt és beavatottak szerint kényszeríteni akarja a szudéta-németeket, hogy valljanak színt hajlandók-e a Henlein által felállított nyolc ponttól legálább is formailag eltekinteni és új alapon megkezdni a tárgyalást, vagy sem. Runciman állítólag nem kapott erre Henleintől határozott választ. Ugy tudják, hogy szerdán Benes és Kundt tárgyalásai után újabb összejövetel lesz Runciman és Henlein között, a rothehausi kastélyban. Fontos tényezője a helyzetnek az angol sajtó bekezdetté palfordulása, mert a lapok Simon beszéde után egyöntetű állásfoglalást mutatnak és Beaverbrook és Rothermere lapjai egyaránt óva intik Hitlert attól, hogy erejét túlbecsülje. A „Times” szerint, ha alaposan szemügyre vesszük ma a történelem színpadát, azon nem szudéta-németek és csehek, hanem Németország és Nagybritánia állnak.

A SZUDÉTA-NÉMETEK NEM AKARNAK TÖBBET, MINT AMIT BENES KÖVETELT A REGI MONARCHIÁTÓL

Londonból jelentik: Boothby angol képviselő, aki nemrég Csehszlovákiában járt, hosszú cikket ír a „Daily Telegraph”-ban. — A szudéta németek — írja többek között — biztosítottak arról, hogy nem akarnak elszakadni a cseh államtól, sem pedig egyesülni a német birodalommal. Követelésük: nemzeti körzeti decentralizáció olyan alakban, amely lehetővé tenné, hogy nemzeti csoportjuk, mint jogi személy intézze saját ügyeit és vegyen részt az állami ügyekben. Nem akarnak többet, mint amit Benes a régi osztrák-magyar monarchiától követelt. Benes viszont hajlandó helyi önkormányza-

tot adni, a kerületekben, városokban és falvakban rendelkezést a helyi rendőrséggel, aránylagos részesedés az összes állami kinevezésekben és állami megrendelésekben. Teljes körzeti önkormányzat bevalotta, hogy súlyos tévedést követtek el a múltban és hangoztatta, hogy meggyőződése szerint meg lehetne egyezni a kölcsönös békülékenység alapján. Végül Benes azt mondta: „Felelősségeink vannak a szudéta-németekkel szemben, de nagy felelősségünk van nyolcmillió csehvel szemben is, akik meghalnak szabadságukért. Teljesen rendben van, hogy önkormányzást gyakorolnak reánk, mert ez a kérdés nemzeti ügy. De veszedelmes volna azt a benyomást kelteni, hogy mi vagyunk az egyetlen nép, amelynek engedményeket kell tennie a béke érdekében.”

„FRANCIAORSZÁG EGÉSZ HADEREJÉVEL CSEHSZLOVÁKIA MELLÉ ÁLL”

Hétfőn Párizsban tanácskozás volt az Egyesült Államok londoni, párizsi és berlini nagykövetei között. Ezen megjelent Welles külügyi államtitkár is. Politikai körökben az a vélemény, hogy a nagykövetek tanácsának szava rendkívül súlyosan esik majd latba a következő napok tárgyalásaiban. Az egyik lap szerint Vuillemin, a francia légi haderő vezérkari főnöke Berlinben kerekben megmondta Göringnek, hogyha megtámadják Csehszlovákiát, Franciaország egész haderejével melléje áll. Kedden összeült a cseh minisztertanács és úgy tudják, hogy 48 óra alatt nyilvánosságra hozzák a szudéta-németek választát: akarnak-e tárgyalni, vagy sem.

Japan nem tárgyal a Csang-Kai-Sek vezérése alatt álló kormánnyal

Tokióból jelentik: Itagaki japán hadügyminiszter kijelentette a japán újságírók előtt, hogy nem tárgyalnak a Csang-Kai-Sek vezérése alatt álló kormánnyal. Ha ez a kormány mégis megadná magát, akkor felszólítják, hogy egyesüljön a kommunistaellenes japán kormánnyal. A hadügyminiszter kijelentette ezután, hogy a kínai viszály befejezése után első feladatát Japán, Mandzsúria és Kína együttműködésének belyreállításá-

Döglött patkányt talált a hatóság Arad legforgalmasabb kávéháza, a Dácia éttermében

Aradról jelentik: Luszt Ferenc dr. kerületi tisztiorvos váratlanul megjelent az aradi Dácia kávéházban, étteremben és szállodában, amely tudvalevőleg a város legforgalmasabb vendéglátóipari üzeme. A kerületi tisztiorvos az „előkelő” helyiségben botrányos állapotokat talált. A konyhában 22 darab moeskos edényt foglalt le, amelyet vizsgálat végett az egyik laboratoriumnak küldenek el, s emellett számos olyan dolgot tapasztalt, amely távol áll a higienia követelményeitől. A tisztiorvos a megdöbbentő tapasztalatról 12 pontból álló jegyzőkönyvet vett fel, amelyben megállapítja, hogy a kávéház a közisztaság és közegészség szempontjából mélyen alatta marad a legelőkelőbb követelményeknek. Az étterem valóságos járványfészek, de emellett számtalan kivánnivalót hagy maga mögött a szálloda és a kávéház is. Különösen kedvezőtlenül hatott, hogy a hatóság a Dácia éttermének személtádjában döglött patkányt talált. A kiszállás eredményének közlése után Cotioiu Romuald dr. városi főorvos jelentést tett az esetről az egészségügyi felügyelőségnek, amely felhatalmazást adott a főorvosi hivatalnak, hogy saját hatáskörében rendelkezjen a Dácia szálloda, étterem és kávéház bezárását.

Arachidetesek

Egy szó ára 3 lel, vastagabb betűvel 6 lel. „Cim a kiadóban” további 10 lel. Állástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény. — A legkisebb hirdetés díja 30 lel. — Az első szót minden esetben vastag betűvel szedi a nyomda.

Adás-vétel

Méh sonkolyt veszek. Zalányi Iuliu luminar, — Nagyvárad Alexandri (Teleki) u. 52

Lakás

2 szobás ürdőszobás magánház azonnal kiadó. Nagyvárad, Dr Nicolae Zigre 20. Érdeklődni Lahovary-utca 31. szám.

Kiadó

egy szobás, konyhás udvari lakás Oradea, Str. Andrei Muresan 12. szám.

Egyszoba

alkoven konyha s mellékhelyiségekkel álló udvari lakás azonnal kiadó. Nicolae Zsiga (Lukács György) u. 7.

Két elegáns

butorozott szoba esetleg ellátással is kiadó. — Nagyvárad, Str. Oltenia (Csengeri) utca 2. sz.

2 szobás

komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Regela Ferdinand 49., illetve Str. Parintele Danila 7.

Kiadó

1 kettő és egyszobás utcai lakás mellékhelyiségekkel november 1-től. Oradea, Str. Pasteur No. 37.

Kiadó

azonnal egy utcai és egy udvari különbejárattal butorozott szoba, fürdőszoba használat. Nagyvárad, Strada Averescu 37.

Különféle

Urileány

jeligére levei van a kiadóban.

Elveszett

„Pengő” névre hallgató fiatal him sarga dakti kutya. Megtaláló Nagyvárad, Ciardaş (Vízvezeték) utca 46. sz. a jutalmat kap.

Szép

kertes villában állandó nyugodt otthont talál, teljes ellátással magános nyugdíjas uriember. Közelebbi megtudható a kiadóhivatalban

Alkalmazás

Kifutófiút

felvesz a „Furnica” fűszerüzlet, Nagyvárad, Regele Ferdinand 2.

Tehenész

vincellér azonnal állást nyer Horváth Arpád, Nagyvárad, Calea Ruinelor 1. szőlőjében.

Mindenes bejárónő

kis családhoz azonnal beleegye felvétetik. — Nagyvárad, Str. Regela Carol II. 19.

Házvezetőnőnek

ajánlikozik középkorú urinó. Vidékre is elmegy. Sipoş Ella, Kolozsvár, Str. General Poetas 28.

Molnár segédet

keresek azonnali bejáróé. Szikszai István Moara Comunală Jimbor, jud. Odorheiu.

Állt a Szent László-nyomda Rt. körtorgógépen Oradea, Str. Regele Carol II. No. 8